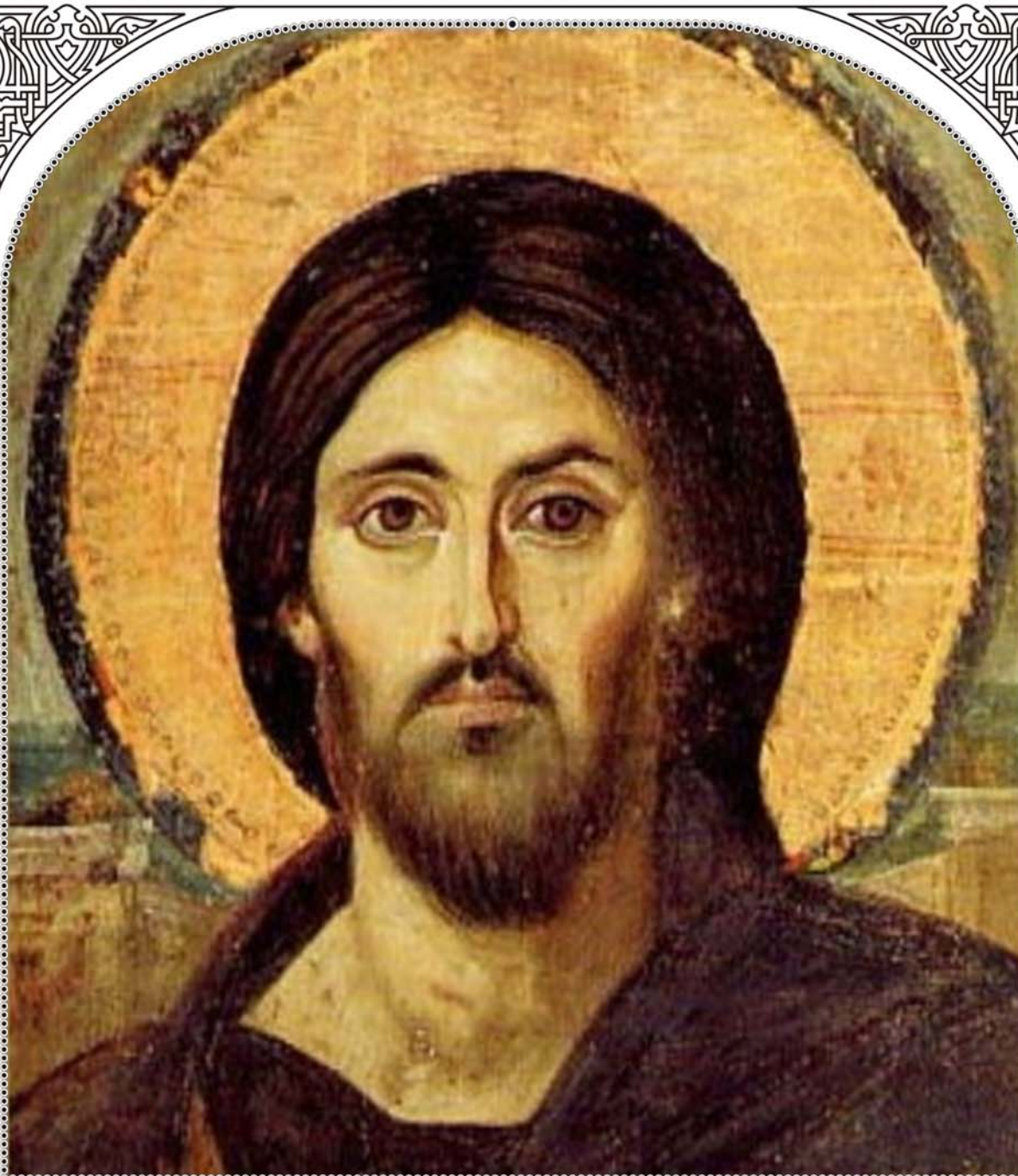

ICONOSTAS

Revistă de spiritualitate ortodoxă și orizont cultural

Anul II, Numărul 1
Păresimi - 2007

Ὁ χαίρετισμός

Ὁ "Α ΓΑΒΡΙΗΛ

Buna Vestire – “Începutul Mântuirii”

I. M. G. Vasilescu

Păresimile, urcuș spre Înviere ...

Creștinătatea se află anul acesta și în lunile acestea într-o perioadă de pregătire de mare elan și deopotrivă spor duhovnicesc, întru întâmpinarea praznicului Învierii Domnului.

Învierea lui Hristos este cea mai mare minune săvârșită cu Sine Însuși și evenimentul covârșitor, ce domină istoria mântuirii și a omenirii de două mii de ani încoace. Învierea este cel mai important argument al dumnezeirii lui Hristos și temelia credinței noastre.

Pregătirea pentru întâmpinarea "praznicului praznicelor" presupune asumarea strategiei duhovnicești, rânduită și recomandată de Biserică: înfrânarea postului, sporul rugăciunii, înfățișarea la scaunul Spovedaniei și primirea Trupului și Sângelui lui Hristos în ființa noastră, prin Taina Sfintei Împărtășanii.

În ce privește *Postul*, acesta este în egală măsură strădanie propriu-zisă și timp dedicat, amândouă constituind o componentă inseparabilă a pregătirii duhovnicești, de care aminteam, întru întâmpinarea Sfintelor Paști.

A vorbi despre Post și a-l defini pare oarecum simplu căci el se regăsește, la dimensiuni diferite, în toate tradițiile și culturile lumii, referindu-se în principal la o sumă de restricții, mai ales din punct de vedere alimentar.

Nu sunt puțini chiar creștinii care înțeleg postul numai sub aspectul abținerii de la obiceiurile legate de hrană. Postul deplin nu poate fi însă limitat la aceasta căci are un dublu aspect, material și spiritual.

Pornind de la exercițiul ascetic, al înfrânării propriu-zise, postul devine un act de preamărire a lui Dumnezeu, "un act de creștere spirituală, o încordare a voinței și reșezare a domniei spiritului asupra trupului" (cum spune Pr. Dumitru Stăniloae), căci sufletul și trupul trăiesc împreună. Cu precădere postul constituie, spune același mare teolog "un antidot puternic împotriva extensiunii patologice a poftelor și a egoismului din noi". Unit cu *Rugăciunea* (și cea personală, în liniștea căminului, dar mai ales cea de obște, din biserică), postul se dovedește bun „lucrător asupra ființei noastre și a relației noastre cu Dumnezeu și cu semenii” (Pr. Dumitru Stăniloae). Elanul spre rugăciune și folosul ei direct sunt mai evidente dacă există însoțirea postului. Acesta din urmă crează atmosferă prielnică rugăciunii. În stare de sațietate, omul nu mai are dispoziție energică spre cele duhovnicești, spre rugăciune îndeosebi. Eliberată însă de robia pântecelui, ființa umană are posibilitatea înălțării neîngrădite către Dumnezeu, cu simțiri curate și sfinte.

Postul autentic generează atitudini profund morale – un postitor onest, cu el însuși în primul rând, nu se va abține doar de la anumite bucate ci se va strădui să nu rămână neiertător, calomniator, sperjur, inconsecvent și fără caracter, căci altfel postul său este zadarnic.

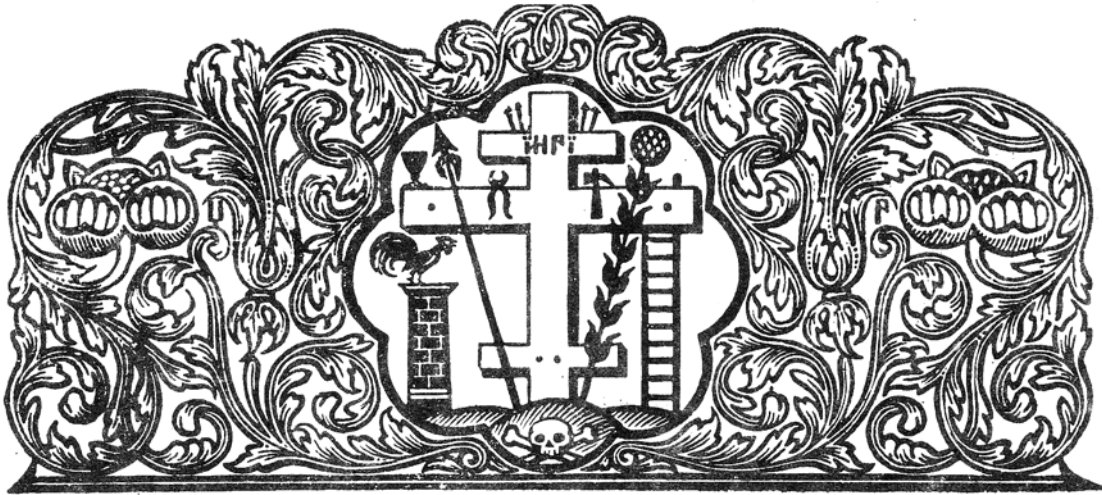
Postind – de bucate dar și de fapte rele – intensificând, sporind și adâncind rugăciunea, creștinul va simți nevoia primirii *Tainei Spovedaniei* și-și va încununa exercițiul duhovnicesc și sfânta așteptare a Marelui Praznic cu *împărtășirea euharistică*, reală, de Hristos.

Postul este o dimensiune ontologică a omului iar ca înfrânare nu vizează exclusiv anumite perioade de timp din viața creștinului ci este – trebuie să fie – o stare continuă de rigoare echilibrată și ordine a vieții acestuia. Cu toate acestea Biserica a rânduit anumite cicluri liturgice, deosebit de oportune duhovnicește, în care postul se cuvine accentuat și intensificat. Între ele, cel care precede marea sărbătoare a Învierii Domnului. Și aceasta fiindcă strălucitul praznic trebuie întâmpinat, cum spuneam, întru curăție și lumină. Postul Mare sau al Păresimilor este cel mai potrivit timp de pocăință și despătimire, prilej înțelept și jertfelnic de apropiere și comuniune cu Dumnezeu. Este un post penitențial, al pocăinței și durează 40 de zile fiindcă, între altele și Mântuitorul Hristos a postit la fel de mult, înaintea ieșirii la propovăduirea Evangheliei Sale.

Pentru înlesnirea creștinilor, fiecare este bine să postească așa cum poate, fără însă a aborda formal postul, a-l bagateliza sau a face compromisuri discutabile. Creștinul cu bunăvoință curată să postească așa cum îi permit condițiile în care trăiește și muncește, cum îi îngăduie sănătatea și, nu în ultimul rând, potrivit sfaturilor duhovnicului la care se mărturisește. Criteriul elementar este cumpătarea iar conduita generală stă sub semnul armoniei între postul material și cel spiritual.

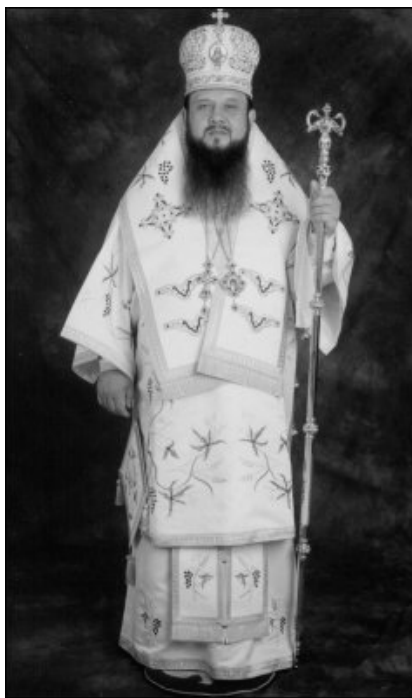
În perioada Păresimilor fiecare zi de post înseamnă înaintare pe drumul pocăinței spre Înviere, prin Golgota personală, cu care creștinul își „răstignește” patimile și dobândește lumina cunoștinței de Dumnezeu și căldura iubirii Sale. Păresimilor – timpul liturgic atât de generos duhovnicesc – le dedicăm, în principal, numărul de față al revistei noastre, încercând să parcurgem, cu teologhisiri adecvate, aproape fiecare treaptă a urcușului mistic spre Înviere ...

Părintele Nicolae

P o c ă i n ța începutul vieții în Hristos

"Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor" (Mt.4,17)

Acestea sunt cuvintele cu care Domnul nostru Iisus Hristos își începe misiunea Sa mântuitoare printre oameni. Sfânta noastră Biserică a rânduit ca aceste cuvinte, din Evanghelia de la Matei: "pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor" (Mt.4-17) să le auzim în sfânta biserică, la Sfânta Liturghie, în Duminica de după sărbătoarea Botezului Domnului, dar și cu alte prilejuri.

Găsim cuvinte asemănătoare și în Evanghela de la Marcu, tot cuvinte îndemnătoare la pocăință, însă într-o altă prezentare, într-o altă formulare. Domnul Hristos a început a propovădui și a zice: "S-a împlinit vremea și s-a apropiat împărăția cerurilor; pocăiți-vă și credeți în Evanghelie" (Mc.1-15).

Tatăl, Fiul și Sfântul Duh ne cheamă pe toți la *pocăință*. Sfântul Ioan Botezătorul, ca înaintemergător al Domnului, ca pregătitor al oamenilor, pentru a-l întâmpina pe Hristos, pentru a înțelege cine este Domnul Hristos, spunea aceleași cuvinte îndrumătoare spre pocăință absolut aceleași cuvinte, chiar înainte să le fi rostit Domnul Hristos. Având în vedere că Sfântul Ioan Botezătorul a fost trimis în lumea aceasta de către Dumnezeu-Tatăl, putem spune că Dumnezeu-Tatăl, prin Sfântul Ioan Botezătorul, ne cheamă la pocăință: "pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor".

În ziua pogorării Sfântului Duh peste Sfinții apostoli - citim în Faptele Sfinților Apostoli - oamenii l-au întrebat pe sfântul apostol Petru și pe ceilalți: "Bărbați frați, ce să facem?". Iar Sfântul Apostol Petru le-a răspuns: "Pocăiți-vă, și fiecare dintre voi să se boteze, în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor; și veți primi darul Duhului Sfânt." (F.Ap.2, 38). Așadar dumnezeiasca Treime; Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, ne cheamă, ne îndeamnă la pocăință.

Iubiți frați și surori, spunem de multe ori cuvintele "pocăiți-vă", de multe ori auzim cuvinte îndrumătoare la pocăință și chiar noi cerem de la Domnul nostru Iisus Hristos: "ca cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință să o petrecem". Dacă avem în vedere că există o Taină a Pocăinței, între cele 7 Taine, folositoare spre mântuire, trebuie să arătăm considerație deosebită față de pocăință. Dar, oare știm noi ce este pocăința și cum se realizează pocăința? Cei mai mulți dintre credincioșii noștri cred că pocăința este părerea de rău pentru păcatele săvârșite, pentru răul făcut de oameni. Dar ea nu este numai atât. Mulți leagă pocăința de căința și căința de pocăință, ca și când lucrul de căpetenie în pocăință ar fi doar tânguirea. Pocăința este mult mai mult decât căința și tânguirea.

Pocăința înseamnă mult mai mult decât părerea de rău sau nu numai părere de rău pentru păcatele făcute. Pocăința înseamnă mai ales *părăsirea păcatelor*.

Atunci când Domnul Hristos chema la pocăință, oamenii din vremea aceea știau ce este pocăința. Pocăința nu este o lucrare pe care a inaugurat-o creștinismul, ci este una pe care o știau și cei dinaintea de Hristos. Și preoții Vechiului Testament i-au chemat pe oameni la pocăință. Așa că oamenii, când au auzit îndemnul "pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor" au știut despre ce este vorba. Psalmistul David, în psalmul 118 are cuvintele: "nedreptatea o urâsc și o disprețuiesc iar legea Ta o iubesc". Și Sfântul Vasile cel Mare, vorbind despre pocăință, spune că la ea au ajuns cei care împlinesc cuvintele psalmistului: "nedreptatea urâsc și o disprețuiesc, iar legea ta o iubesc". Aceasta înseamnă că pocăința este disprețuire a răului, disprețuirea păcatului și nu numai atât, ci este și iubirea legii lui Dumnezeu. În împlinirea legii lui Dumnezeu nu este vorba numai de ocolirea răului, de ocolirea păcatului, ci este vorba și de *împlinirea binelui*. Lucru de căpetenie este să ieșim din nepăsare, să ținem seama de Dumnezeu, să ținem seama de poruncile lui Dumnezeu, să avem pe Dumnezeu în prim planul vieții noastre, să fie Dumnezeu la locul ce I se cuvine. Și locul care I se cuvine lui Dumnezeu în inima noastră este cel dintâi loc, cel de mare cinste. "Cel ce iubește mai mult pe tatăl său sau pe mama sa, nu este vrednic de Mine" spune Domnul. Iar în altă parte zice "Cel ce iubește mai mult pe fiul său sau pe fiica sa, nu este vrednic de mine". Cel ce nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de mine", a spus Domnul Hristos și cuvintele au rămas în Sfânta Evanghelie (Matei, 10).

Așadar, Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Însuși, trebuie să fie în viața noastră pe primul loc, în prim-planul vieții noastre. Și dacă este așa, atunci ne raportăm la Dumnezeu și ne ferim de rău și facem binele. Zice psalmistul: "De vrea omul să trăiască și să vadă zile bune, să-și oprească limba de la rău și să facă binele, să caute pacea și s-o urmeze". Dacă trăiește cineva așa, vede zile bune și dacă nu trăiește așa, vin necazurile peste el, pentru încălcarea legii lui Dumnezeu. Prin urmare, lucrul de căpetenie în pocăință acesta este: să te ferești de rău, dar nu numai atât, ci să faci și binele. Împlinește binele, înmulțește binele și vei vedea zile bune și va fi bine și pentru ceilalți din jurul tău. Iar dacă nu faci lucrul acesta, dacă nu te ferești de rău și faci răul, atunci ajungi în nemulțumiri, în neliniște sufletească, în necazurile care vin din cauza călcării voiei lui Dumnezeu. Trebuie însă să avem nădejdea că Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut. Spunea odată părintele Arsenie Boca: "Iubirea lui Dumnezeu față de cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu". Dumnezeu ne cheamă, Dumnezeu ne iubește, Dumnezeu este Tatăl nostru, Dumnezeu este Tatăl fiului risipitor, Dumnezeu ne așteaptă, Dumnezeu aleargă înaintea noastră, Dumnezeu ne îmbrățișează, și face ospăț mare pentru un păcătos care se pocăiește.

+ I r i n e u

Episcop Vicar

Mândria, cel dintâi păcat Smerenia, cea dintâi virtute

Despre Mândrie

Ce este mândria și cum se manifestă? Care dintre noi nu a întâlnit-o? Care dintre noi nu s-a înțepat în spinii ei? Cine nu a îndurat batjocura și biciuirile ei? Cu toții o cunoaștem din viața noastră, căci o întâlnim adeseori. O aflăm pretutindeni unde trăiesc oameni. Aleargă pe străzi, se arată trușă și îngâmfată prin piețe, pășește plină de sine prin locurile publice. Tronează plină de importanță în fotoliile moi ale instituțiilor. Intră chiar și în biserică, manifestă o truție fariseică. Pătrunde până și în chiliile călugărilor. Ea răzbate din orice persoană de vază, se ivește aproape la fiecare fereastră. Este plină de sine, trușă, sulemenită și fardată și trece încrezătoare și mulțumită de sine pentru a fi văzută de toți. Firea ei nu îi îngăduie să se ascundă. Ea vrea să strălucească și să uimească. Vrea să fie obiectul atenției și al admirației tuturor. Ea singură se arată pe sine și, pentru a fi văzută de pretutindeni, caută să stea la înălțime. Mândria caută să urce tot mai sus. Uneori chiar se avântă spre înălțimi amețitoare.

Când diavolul L-a ispitit pe Iisus Hristos a făcut-o de pe înălțimea unui munte. Nu s-a coborât în adâncul suferințelor și umilințelor, așa cum Dumnezeu, ci L-a ridicat pe loc înalt, făgăduindu-L lucruri mari: îmbelșugare, slavă omenească și stăpânire asupra lumii întregi. Făcea multe făgăduințe, dar putea el, oare, să dea ceva? Nu, pentru că el însuși nu are nimic de dat decât numai răutatea, mândria și focul iadului.

Așa cum a făcut duhul cel viclean cu Iisus Hristos, ridicându-L pe muntele înalt al ispitelor, așa face și cu noi; ne ridică pe înălțimi, ne cumpără cu făgăduințe mincinoase și înșelătoare, ne prinde cu laude lingușitoare, ne trufește în ochii noștri, ne proorocește belșug, bogății și slavă, ne așează pe un loc înalt, ce nu ne este propriu, unde ni se poate face ușor rău de înălțime și de unde ne poate doborî cu ușurință în prăpastia veșnicei pierzării. Și cu cât ne ridică pe scara mândriei, cu atât mai adânc ne va azvârli de acolo și cu atât mai îngrozitoare va fi prăbușirea. Trei sunt treptele mândriei: slava deșartă, truția și semeția împotriva lui Dumnezeu.

Despre Smerenie

În deplină opoziție cu mândria stă smerenia. Precum mândria este izvorul tuturor patimilor, tot astfel și smerenia este maica tuturor virtuților. Sfântul Ioan Gură de Aur numește smerenia temelie pe care „se poate înălța fără nici o primejdie orice altceva” bun și mântuitor pentru noi. „Și iarăși, dacă această temelie lipsește, chiar dacă cineva s-ar înălța, prin viața sa, până la ceruri, tot ce a zidit cu ușurință se distruge și va avea sfârșit rău”.

Omul a fost creat pentru smerenie, iar nu pentru mândrie. O cunoaștere de sine mai adâncă și mai adevărată îl poate încredința de aceasta. Dumnezeu a rânduit toate cele ce-l înconjoară pe om, astfel încât acestea să-i slujească acestuia spre smerire, iar nu spre mândrie. Priviți, de pildă, cât de neputincios este omul care tocmai s-a născut! De câtă trudă este nevoie pentru creșterea și educarea lui! Ce animal are trebuință de atâta îngrijire, până

ce crește mare, precum omul? Multe animale își agonisesc singure hrana, imediat după ce s-au născut, pe când omul multă vreme este purtat, îmbrăcat de mâini străine, hrănit, încălzit și ferit de munci străine! Sfântul Simeon Noul Teolog, zugrăvind situația smerită și nenorocită a omului, spune că întreaga noastră viață este „luptă cu patimile”.

Cunoașterea de sine, duce, după mărturia tuturor Sfinților Părinți, la smerenie. „Fii atât de smerit, spune Sfântul Dimitrie al Rostovului, precum Dumnezeu te-a creat!” Si ca adaos, amintesc cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Și ce ai, pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te fălești, ca și cum nu l-ai fi primit?” (I Cor. 4,7).

Smerenia ce se naște din cunoașterea de sine nu chinuie, nu asuprește sufletul, ci îl îndeamnă la umilință și recunoștință față de Dumnezeu, care este atât de bun cu noi, sărmănele Sale făpturi neputincioase. Smerenia nu este o semnare lipsită de nădejde, o pierdere a personalității lipsită de voință, ci avânt înflăcărat spre lumină. Ea este calea luminoasă spre rai, izvor de bucurii fără de sfârșit, dobândire a desăvârșirii dumnezeiești și umplerea vieții goale a omului cu frumusețe și sens dumnezeiesc. Nu există virtute mai nobilă decât smerenia. Ea este izvor al tuturor binecuvântărilor, rădăcină a tot binele, maică a tuturor virtuților. Și totuși, în ciuda tuturor acestor înalte calități ale ei, smerenia se ascunde, asemenea flori

parfumate în tufele înflorite ale celorlalte virtuți, de parcă ea nu înseamnă nimic și nu slujește la nimic. Dacă mândria poate fi asemănată cu stâncile înalte de munte, goale și neroditoare, smerenia este ca o grădină înflorită sau o întinsă țarină roditoare, care se revarsă în depărtare printre vâlcele. Pe înălțimi nu crește nimic. Acolo domnește veșnic frigul. În văi se coc fructele dulci și grânele pentru hrană. Sfântul Ioan Gură de Aur aseamănă pe oamenii mândri cu vârfurile înalte și neroditoare ale vâlcelor adânci iar harul lui Dumnezeu cu apa. Așa precum apa curge în jos, ocolește dealurile înalte și caută să se verse în locul cel mai de jos, astfel și harul lui Dumnezeu ocolește pe cei mândri și se revarsă asupra celor smeriți. Smerenia este rază a harului, venită din rai. Și prin ce schimbări cerești trece sufletul când în el pătrunde raza harului! Până de curând cufundat în întunericul nopții păcatului, el se trezește deodată îmbrăcat în lumină. Iar în această lumină omul smerit începe să-și vadă propriile sale păcate și pornește să se curățească de ele, pe când înainte de a fi înveșmântat de lumina harului, toate în el i se păreau a fi în rânduială deplină. Și acest lucru este firesc să fie așa; numai luminat de sus omul își poate vedea păcătoșenia. Într-o încăpere întunecată aerul nu pare plin de praf, ci întotdeauna proaspăt și curat. Dar de îndată ce o rază de soare pătrunde în încăpere, imediat vedem cât praf zboară prin ea. Astfel, smerenia îl face pe om să vadă starea vrednică de plâns în care se află și îl împinge să pornească la propria îndreptare. Ea curăță inima de mulțimea patimilor, împodobește sufletul cu florile virtuții dumnezeiești și astfel, treptat, aceasta naște toate virtuțile, ea singură rămânând în umbră, căci aceasta este firea ei – să nu se arate, să nu fie slăvită de oameni. Este asemenea rădăcinilor copacilor: în afară dă roade minunate, însă ea rămâne ascunsă în adâncul pământului. Căci dacă rădăcinile vor ieși din pământ, spre a fi văzute, copacul nu va mai avea fructe și se va usca. Astfel este și smerenia. Dacă începe să se arate, virtuțile dispar, iar omul pierde duhovnicește.

Una din cele dintâi calități ale smereniei este **blândețea**. Omul cu adevărat smerit este blând, nu numai atunci când toți sunt atenți și amabili cu el, ci și atunci când este hulit și ponegрит. El nu se tulbură, nu se înfurie, ci toate le rabdă în tăcere. Cel smerit nu poate să nu fie blând, căci îl liniștește harul lui Dumnezeu ce se odihnește în el. Se spune că marea, care este veșnic învolburată și agitată, se îmblânzește când asupra ei se lasă ceață deasă. Asemenea se întâmplă și cu sufletul neliniștit al omului, când asupra lui se pogoară harul Sfântului Duh. Și un astfel de suflet este cel smerit. Zbuciumul, furtunile, neliniștile sunt specifice sufletelor mândre. Sfântul Ioan Scărarul spune: „în inimile blânde Se odihnește Dumnezeu; iar sufletul neliniștit este sălaș al diavolului.” Dumnezeu iubește pe cei smeriți; acestora El li Se descoperă și întru ei binevoiește!

Omul smerit își vede permanent neajunsurile. El nu osândește pe nimeni, nu cercetează păcatele celorlalți, nu ia în batjocură, se socotește pe sine ca fiind cel mai rău dintre toți oamenii. El este ascultător și supus față de toți. Slujește cu bucurie tuturor. Nu se mânie atunci când ceilalți primesc onoruri, nu pizmuiește slava celui alt, căci el pentru sine nu caută foloase lumești. Privirea sa este îndreptată către cer. El caută să fie bineplăcut lui Dumnezeu și de la El așteaptă milă, în ziua Înfricoșătoarei Judecăți. Omul smerit rabdă cu bărbăție disprețul celorlalți și sincer socotește că merită aceasta. Se poartă cu blândețe, sinceritate și plin de dragoste cu oamenii josnici, căci cei smeriți întotdeauna au o blândețe minunată. Iar sufletul smerit, după cuvintele Sfântului Ioan Scărarul, este „scaun al blândeții”. Omul smerit nu are gânduri rele. Chiar dacă ar avea un astfel de gând, ar fi degrabă alungat. Cel smerit nu cunoaște viclenia. El nu se preface a fi binevoitor, căci este într-adevăr așa, nu caută să obțină foloase prin lingusiri și să fie pe placul oamenilor, căci nu are nevoie de acestea. El disprețuiește laudele și se bucură când este umilit, deoarece vrea să se facă următor Domnului Iisus. Care pentru a noastră mântuire „*S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte și încă moarte pe cruce*” (Filipeni 2, 7-8). Omul smerit nu vrea să fie mai presus de Învățătorul său. Întocmai precum Fiul lui Dumnezeu la Cina Cea de Taină care S-a ridicat, S-a încins cu ștergar, Și-a suflecat mânecile și a început să spele picioarele ucenicilor Săi, întocmai și cel smerit este gata să slujească tuturor ca un rob, fără să vadă în aceasta vreun merit. Căci el își amintește de povața Mântuitorului: „*Dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să spălați picioarele unii altora; Că v-am dat vouă pildă, ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi*” (Ioan 13,14-15). Omul smerit se teme de laude, în care se ascund atâtea primejdii pentru suflet! El caută adâncimile umilinței și acolo se simte bine. Un astfel de om nu vorbește mult, nu dorește să-și arate înțelepciunea, ci tace și răspunde cu blândețe.

Omul smerit nu se tulbură din pricina cuvintelor bune pe care lumea le spune despre el: de este lăudat, nu socotește că lauda i se cuvine lui, căci simte că nu înseamnă nimic. De este vorbit de rău, el se socotește pe sine a fi mult mai rău și își spune în cugetul său: „*Ei nu mă cunosc, căci altminteri și mai rău ar vorbi despre mine*”. Dacă este clevetit și osândit nu se neliniștește și nu-și caută îndreptățire, căci se gândește la judecata lui Dumnezeu, unde vor fi judecate după moarte nu numai faptele, ci și gândurile oamenilor. Sfinții plini de adâncă înțelepciune, care au ajuns la desăvârșire, mulțumită smereniei lor, nu se supărau niciodată pe cei care le aduceau jigniri. Dimpotrivă, ei vedeau în aceștia binefăcători ai lor și

de aceea îi iubeau în sufletul lor și se rugau pentru ei. Ei nu au urmărit atingerea vreunui țel lumesc și nu s-au temut că își vor pierde reputația și de aceea, când erau huliți, răbdau, așteptând ca îndreptățirea să vină de la Dumnezeu. Noi însă, de obicei, ne mâniem aprig împotriva celor care ne aduc defăimare, pentru că ținem la părerea oamenilor despre noi și legăm toate foloasele de care ne bucurăm de ea.

Sfântul Serafim de Sarov, care cu iscusință a coborât în adâncurile smereniei, ne învață să nu ne tulburăm atunci când suntem jigniți. Iar dacă este cu neputință să nu ne tulburăm, atunci trebuie ca măcar să ne înfrânăm limba, după cuvintele Psalmistului: „tulburatu-m-am și n-am grăit” (Ps. 76, 4).

Sfântul Ioan Scărarul dă o definiție minunată: „În smerenie nu se află nici cea mai mică urmă de dispreț, nici cărtire sau împotrivire, fără numai atunci când privește credința.” Și cei smeriți se pot aprinde de râvnă, însă numai atunci când trebuie să apere comoara credinței ortodoxe. Aceasta dovedește limpede că smerenia nu este vreo pasivitate indiferentă, ci adâncime, în care, asemenea apelor unui ocean, se adună forțe uriașe care luptă împotriva celor mai puternici vrăjmași ai omului și ai mântuirii acestuia, demonii cei nevăzuți și patimile dinlăuntru nostru.

Toți acei Sfinți Părinți care au luptat neînfricați împotriva vrăjmașilor Ortodoxiei, nu au încetat o clipă să fie întru totul smeriți cu inima. Sfinții mucenici, care, plini de îndrăzneală, au mărturisit numele lui Hristos, batjocorind nebunia chinuitorilor lor idolatri, au purtat adânc în sufletele lor conștiința smerită că sunt păcătoși. Din toate acestea se vede că smerenia poate fi, și este o luptă înaltă. Dar chiar și în râvna sa sfântă pentru slava lui Dumnezeu, omul smerit nu devine truș sau semeț, ci își păstrează modestia, pentru că știe că orice are este primit în dar de la Dumnezeu și îl poate pierde dacă se mândrește cu el.

Cei mândri sfârșesc întotdeauna în chip tragic. Acela care a urcat în vârful plopului, acela cu siguranță va cădea și își va sparge capul. Cel smerit nu cade niciodată. Și cum ar putea să cadă? El se află mai jos decât pământul! Mândria este asemenea unui balon de săpun, care se umflă și zboară în înalt, dar într-o clipită se sparge și dispare. Smerenia însă este asemenea copacului binecuvântat: cu cât rădăcinile îi sunt mai adânc înfipte în pământ, cu atât mai înalt crește. Așa precum asupra celor mândri se abate blestemul lui Dumnezeu: „Cel ce se va înălța pe sine se va smeri”, tot astfel și cu cei smeriți se împlinește binecuvântarea dumnezeiască: „Cel ce se va smeri pe sine se va înălța.”

Arhim. Serafim Alexiev

Dumnezeu, Tatăl primitor, care ne așteaptă "acasă"

"Toate câte s-au scris mai înainte, spre învățătura noastră s-au scris, ca prin răbdarea și mângâierea Sripturilor nădejde să avem." (Rom.15. 4)

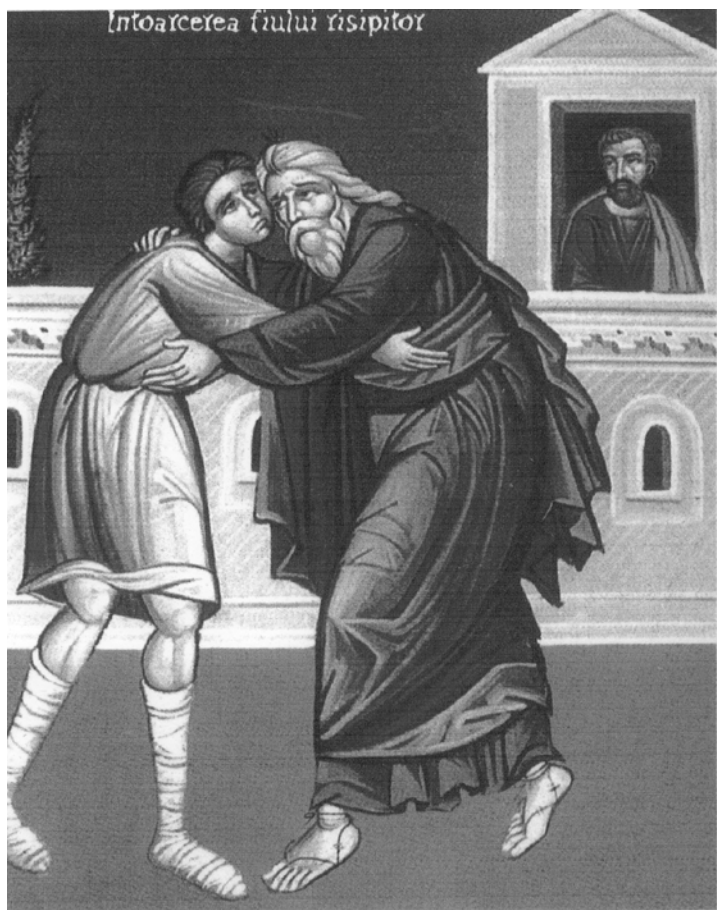
Când Sfântul Ap. Pavel a rostit aceste cuvinte, din epistola către Romani, a avut în vedere Scriptura Vechiului Testament dar ele se potrivesc încă și mai bine pentru Scriptura Noului Testament, putând fi puse motto pildei biblice cu "fiul risipitor".

Sfânta Biserică a rânduit ca pilda fiului risipitor (pilda tatălui primitor), să se citească în a doua Duminică din vremea pregătirii pentru Postul Păresimilor, ea fiind una dintre cele trei pilde din capitolul 15 al Evangheliei de la Luca, alături de pildele cu oaia cea pierdută și respectiv cu drahma cea pierdută.

În Evanghelia de la Luca citim mai întâi că Domnul Hristos era înconjurat de vameși și păcătoși și că erau de față cărturari și farisei. Către toți aceștia a fost cuvântul Domnului Hristos, când a spus cele trei pilde. Mântuitorul vroia să-i încredințeze pe ascultătorii propovăduirii sale de atunci și ne încredințează și pe noi cei de astăzi, cititorii și ascultătorii Sfintei Evanghelii, că Domnul este bun și milostiv, că Domnul este păstorul cel bun, că se bucură de un păcătos care se întoarce la El mai mult decât de 99 de drepti, care nu au trebuință de pocăință. Dorea Domnul Hristos să le atragă atenția oamenilor că în cer avem un Dumnezeu Tată, că Dumnezeu este Tatăl nostru și ne așteaptă gata să ne primească întru bucurie, că Dumnezeu Tatăl nostru ne iubeste, ne cinstește și dorește să ne fie de folos. Domnul Hristos a vrut să-i încredințeze pe oameni că Dumnezeu este tuturor binevoitor și de bine făcător.

Rostim Rugăciunea domnească "Tatăl Nostru" și o zicem de multe ori, ca și când am recita o poezie și nu ne gândim la Tatăl cel ceresc, care ne iubeste mai mult decât tatăl cel pământesc și care ne așteaptă mai mult decât l-a așteptat tatăl cel primitor pe fiul cel risipitor. Nu ne gândim că Dumnezeu, reprezentat aici pe pământ de tatăl fiului risipitor, aleargă înaintea noastră, ne îmbrățișează, se bucură de noi, fiii săi, înmulțește binele și bucuriile în această lume, cu fiecare dintre noi care ne apropiem de El și ne întoarcem la El, dacă, întâmplător, viața ne-a fost în rătăcire.

A spus Domnul Hristos pilda cu fiul risipitor ca să avem încredere în Dumnezeu, să avem încredere în

lucrarea de îndreptare a vieții noastre. A spus Domnul Hristos pilda aceasta ca să fim cu luare aminte la bunătatea lui Dumnezeu. Fiecare dintre noi, ca oameni, suntem fiii lui Dumnezeu, pentru că suntem creați de Dumnezeu. Nu suntem singuri în lume, ci avem un tată în ceruri, care este mai bun decât tatăl nostru cel de pe pământ. El este atotputernic, atotștiutor, El este iubire, pentru că zice în Scriptură: "Dumnezeu este iubire" iar iubirea nu poate să respingă ci poate doar să apropie. Cine iubește, primește la sine pe cel pe care-l iubește. Dacă așa fac oamenii, apoi cu atât mai mult Dumnezeu, care este iubire și își revărsă iubirea peste lume, peste fiecare dintre noi. Dumnezeu, care este iubire, ne învăluie cu iubirea Sa și prin această iubire ne primește în El însuși.

Puțini la suflet cum suntem, noi nu am ajuns să ne încredințăm deplin, să simțim bunătatea lui Dumnezeu revărsată peste noi, nu am ajuns să ne dăm seama cu uimire de Dumnezeu, de care trebuie să se uimească oricine Îl cunoaște. Dar știm totuși că avem un tată în cer și că Tatăl cel din cer este Tatăl nostru, al tuturor. Noi, ca oameni, putem fi fii risipitori și putem fi și fii împotriviți, așa cum au fost cei doi frați, fiii tatălui primitor și iubitor. Unul a fost risipitor și a cerut partea sa de avere și a plecat undeva departe, într-o țară depărtată,

să facă ce vrea el, fără ca tatăl său să știe cum își petrece el viața. Întrebarea este: noi nu ne asemănăm cumva cu fiul risipitor? Nu suntem noi oare, nepăsători față de Tatăl, care a rămas undeva departe, pentru că am vrut noi să fie departe? Am ajuns în situația să ne dăm seama că este mai bine lângă Tatăl pe care l-am părăsit? Ne-am făcut niște socoteli în legătură cu faptul că am putea să fim, totuși, iarăși alături de Tatăl cel primitor?

N-au uitat, iubiți credincioși, nici tatăl de fiu, nici fiul de tată. Fiul, când a ajuns în împrejurări grele, în situații neplăcute, umilitoare și-a adus aminte că a plecat de lângă tatăl său. S-a gândit că ar putea să vină din nou în casa tatălui său, și-a dat seama că a făcut o greșală mare, că a greșit în fața cerului și a tatălui său. Aici e vorba de tatăl din pilda cu fiul risipitor, care are un tată pământesc, dar care îl reprezintă pe Dumnezeu, pe Tatăl cel ceresc. S-a întors fiul iar tatăl, într-adevăr cu inimă de tată, l-a văzut de departe că se întoarce și fiindcă nu l-a scos din sufletul său pe fiul plecat, s-a bucurat că acesta se întoarce. În Sfânta Evanghelie scrie că a alergat înaintea lui și a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Aceasta înseamnă că fiul a plecat de acasă, dar nu și din inima tatălui său, că locul din inima tatălui său a rămas în așa fel, încât fiul să poată intra oricând s-ar întoarce, și de aceea a alergat înaintea lui. Fiul a început să spună: "Tată am greșit la cer și înaintea ta", dar nu a mai avut vreme să spună "primește-mă ca pe unul din slujitorii tăi", pentru că tatăl l-a primit ca pe fiul său. A poruncit să i se aducă haina cea bună și să-l îmbrace, a poruncit să-i dea inel în deget și încălțăminte în picioare, a poruncit să se aducă vițelul cel îngrășat, să-l junghie și să facă ospăț mare, cu îndestulare, că zicea el: "Fiul meu acesta, mort a fost și a înviat, pierdut a fost și s-a aflat".

Să învățăm din această pildă să avem încredere în Dumnezeu, să avem nădejde. Mai ales să avem nădejde de bine. Am început acest cuvânt cu cuvintele Sfântului Apostol Pavel care scria Romanilor: "Câte s-au scris, toate s-au scris spre învățătura voastră", deci și pilda cu fiul risipitor s-a scris spre învățătura noastră, ca prin răbdarea și mângâierea ce vin din Scripturi să avem întotdeauna nădejde că Dumnezeu este cu noi. "Cu noi este Dumnezeu, cu al Său Har și cu a Sa iubire de oameni". Să avem încredere în bunătatea lui Dumnezeu, gândindu-ne la pilda cu fiul risipitor. Să nu fim risipitori, să nu fim împotriviți, să fim binevoitori și atunci darul lui Dumnezeu va fi cu noi, prin rugăciunile Maicii Preacurate și ale tuturor sfinților.

+ Irineu

Episcop Vicar

Să petrecem răstimpul Postului mare împreună cu Sfântul Efrem Sirul

După rugăciunea „Tatăl nostru”, un adevărat poem divin care rezumă în cele mai simple și mai cuprinzătoare cuvinte, raporturile noastre cu Dumnezeu și cu aproapele. Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul poate fi o “Filocalie în miniatură”, valabilă în aceeași măsură pentru monahi și pentru mireni, pentru bărbați și pentru femei, pentru tineri și pentru bătrâni pentru oricine din orice parte a pământului, de pe orice treaptă de cultură și civilizație, pentru creștinii de toate confesiunile ca și pentru toți oamenii de bine.

„Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în desert, nu mi-l da mie.

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale.

Așa Doamne, împărate, dăruiește-mi să-mi cunosc greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor”. Amin.

Rugăciunea aceasta este un cod al bunei cuviințe, al vieții cu sens creator, al modestiei și smereniei, al cumpătării și al stăpânirii de sine, al pocăinței și al înțelegerii și iertării greșelilor altora, al schimbării inimii și cugetului, fără de care postul și întreaga perioadă a postului nu ar însemna nimic. Nu se spune ce și când să mănânci sau să nu mănânci, lăsând acestea la hotărârea fiecăruia, a Bisericii și a duhovnicului. Se arată în rugăciune ce trebuie să dobândești. Dacă nu le-ai obținut pe acestea, vor fi fost bune abținerile de la hrană bogată și metaniile, dar toate rămân ca o pornire spre o țintă la care n-ai ajuns, deși te-ai ostenit. Rămân ca o „răvnă fără pricepere”, (Rom. X, 2) deci și fără plată.

Mai întâi, rugăciunea Sfântului Efrem e o mărturisire de credință: Dumnezeu e recunoscut ca Domn și stăpân al vieții. „Domnul de viață făcătorul”. Cel din „Simbolul Credinței” și îndată după aceea, se trece la cererile esențiale. În „Tatăl nostru” cererile sunt pozitive, fiindcă rugăciunea e de toate zilele și privește cererile esențiale ale creștinului, în orice stare s-ar afla. Aici creștinul se prezintă în fața Domnului în postura de penitent, de om care se știe și se recunoaște supus atacurilor duhurilor necurate, a căror lucrare este să îndemne la rău și să se folosească de slăbiciunile omenești spre a le încuraja. Dumnezeu este rugat să nu slobozească duhurile pierzătoare asupra noastră. Să le înfrâneze. Să le împiedice. Să ne ajute să ne luptăm cu ele:

- Cerem ajutorul să ne luptăm cu **duhul trândăviei**, care se opune muncii, prin care trebuie să ne agonisim cinstit hrana zilnică și care vrea să ne despartă de Dumnezeu-Tatăl care „pururea lucrează” și de Iisus

care a zis: „Și eu lucrez” (In V, 17) și de Sfântul Pavel care a spus că „cine nu vrea să muncească, nici să nu mănânce” (II Tes. III, 10). Duhul acesta conduce la exploatarea muncii altora, apoi la lene, la furt, la omor, căci trebuie să trăiască omul din ceva și de-a gata și pe degeaba nu-i dă nimeni. Și atunci trebuie să-și ia singur, prin mijloace necinstite.

- Cerem ajutorul să ne luptăm cu **duhul grijii de multe**, care ne muncește spre a ne dispersa atenția, spre a ne pierde în amănunte fără importanță și a neglija esențialul, acel: „un lucru trebuiește” (Lc. X, 41), pe care Iisus l-a dezvăluit Mariei în casa lui Lazăr. Duhul acesta

ne îndeamnă să nu avem încredere în Dumnezeu, „Care poartă grijă de păsările cerului” și „de florile câmpului” (Mt. VI, 2,6), făcându-ne să uităm cuvintele Domnului și să ne zbuciumăm în străngeri de bunuri, adesea inutile, de comori supuse ruginei, cariilor și furilor, împovărându-ne viața cu tot felul de griji și de temeri, scoțându-ne din raționalitatea unei vieți ordonate, cumpătate, limitate la cele strict necesare (Mt. VI, 19-21). Grijă de multe ne împarte și inima și mintea, până la a nu le mai putea întoarce în ele însele, strângându-le acasă,

întru ale lor, ca să fie capabile să judece în tihnă și să ne facă să ne orânduim toate cu seninătate și înțelepciune. Duhul grijii de multe caută să ne scoată din noi înșine, să ne înstrăineze, să nu mai fim ai noștri, ci ai grijilor. Duhul grijii de multe e duhul risipei în afara ta, ieșirea din templul în care sălășluiește Dumnezeu.

- Cerem ajutorul să ne luptăm cu **duhul iubirii de stăpânire**, acela care te scoate din smerenie, care te face să te crezi altfel decât alții, cu dreptul de a-i stăpâni, care îți încâlzește mândria și slava deșartă, dorindu-te slujit, ca să nu fii asemenea lui Hristos, Care a venit să slujească, nu să stăpânească. „Nu știți ce cereți” (Mt. XX, 22), le-a spus Iisus celor doi, care au cerut să stăpânească în Împărăția pe care o gândeau pământească și în care Iisus ar fi fost rege. Între voi să nu fie așa, le-a zis Iisus ucenicilor. Cel ce voiește să fie întâiul, să fie vouă slugă” (Mt. XX, 26). Știe „duhul iubirii de stăpânire” ce să strecoare în inima omului, ca să-l scoată din comuniunea cu Iisus! De aceea credinciosul, luptat de acest duh și ușor vulnerabil – căci ce e mai ispititoare decât stăpânirea altora – se roagă să fie ajutat și împotriva acestui duh.

- Cerem apoi ajutorul să ne luptăm împotriva **“duhului grăirii în deșert”**, acela care nu vrea să țină seama de îndemnul biblic „cuvântul vostru să fie da, da și nu, nu” (Mt. 5,37). Împotriva acestui duh avertizează și Sfântul Pavel iar pe cei care îl ascultă îi numește „răzvrățiți, grăitori în deșert și înșelători” (Tit, I, 10). Grăitorul în deșert este mai ales “cel ce ia numele Domnului în deșert” (Deut. V, 11), cel ce pune pe seama lui Dumnezeu ce nu se cuvine și îi răstălmăcește învățătura.

De toate aceste duhuri rele, creștinul cere, prin cuvintele rugăciunii Sfântului Șfrem Sirul, să fie apărat.

“Nu mi-l da mie !”, pe nici unul din aceste duhuri. Apără-mă de ele. Nu mă lăsa ispitit de ele.

Cerem în schimb, **duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei**, adică îngeri care să ne ajute gândurile și simțirile, în așa fel încât să se poată apăra de toate asalturile. Din smerenie nu poate cădea nimeni; cu răbdarea biruim supărările, suferințele și nedreptățile iar cu dragostea răzbatem peste tot.

Frumoase și cuprinzătoare aceste cereri, ca tot atâtea uși ale pocăinței și ale îndreptării. Cărări spre Împărăția cerurilor.

-Dăruiește-mi să-mi cunosc greșalele mele! Este apelul suprem pentru a fi ajutați să coborâm în adâncul sufletului, până în cămarile cele mai scunse, în care s-ar mai putea ascunde vreo greșală, pe care suntem gata s-o mărturim. Și să n-o repetăm. Și să nu fim cumva printre cei care nu știu, sau nu vor să facă greșeli.

- **Și să nu osândesc pe fratele meu !** Cu greu dar uneori iertăm semenului nostru dar cel mai greu ne este să nu ne socotim mai presus decât el. Cum săvârșim o faptă bună, suntem gata să osândim pe cel care n-o face și ne socotim de îndată mai buni ca el. Cine scapă de asemenea tentație?

Câte taine ale sufletului omenesc nu cunoaște Sfântul Șfrem Sirul! Și cât de adevărat ne determină să ni le dezvăluim noi înșine! Ce manual savant de psihologie este cuprins în cele câteva enunțuri ale acestei rugăciuni! Ne umblă prin suflet ca printr-o cămară, căreia îi cunoaște toate cotloanele. Și ne ajută să ne-o curățim și s-o punem în rânduială, cu cuvintele cele mai simple dar și adânci, încărcate de har izbăvitor și înnoitor. Acestea ne înmoaie și încovoie inimile, ne smeresc mințile și ne coboară în genunchi, într-o supremă prosternare, care înseamnă, în același timp și micimea și măreția noastră, căderea noastră în înălțare și intrarea în adâncul din noi, unde sălășluiește **“Dumnezeu, Cel binecuvântat în vecii vecilor”**, precum și sfârșește Sfântul Șfrem, neperechea lui rugăciune.

Mitropolitul **Antonie**

“Cuvinte duhovnicești”, Sibiu, 2000

Despre Post

Postul cu trupul este, el însuși, un **act de creștere spirituală**. Este o încordare a voinței și o reșezare a domniei spiritului asupra trupului. Sufletul și trupul nu-și trăiesc viața separat, ci, în stare normală, sufletul trebuie să spiritualizeze trupul, iar trupul să fie mediul de lucrare a sufletului.

Păstrarea neprihănirii este un alt aspect al postului. Tinerilor li se recomandă în mod deosebit postul. Sufletul tinerilor este săgetat de aprinderea plăcerilor trupesti; mintea este robită de fierberea poftelor, el neputându-se împotrivi plăcerilor trupului, căci aprinderea sângelui duce la împrăștierea duhului. Mai ales, de băutură să se ferească tânărul, ca nu cumva, prin focul îndoit al lucrării patimilor dinlăuntru și al băuturii de alcool să i se înfierbânte peste măsură dorul de plăceri trupesti și să alunge din el plăcerea duhovnicească odată cu întunecarea minții. Infrânarea de la lăcomia pântecelui ușurează înfrânarea de la celelalte patimi. Patimile sunt ca un balaur: tăindu-i un cap, apare altul, dar cea mai subtilă este slava deșartă, care apare chiar pe marginea smereniei, sau a oricărei virtuți.

Mâncarea de post are rostul de a slăbi puterea nereținută a poftelor, care face din om un rob și-i ia puțința de a vedea și altceva în cele ce mănâncă decât materie de consumat. Prin slăbirea poftelor, mâncarea devine un act în care este prezentă și reflecția și gândul la Dumnezeu. Rațiunea nu mai este slujitoare la dispoziția poftelor, ci își redobândește rolul de conducătoare. În jurul actului mâncării se coboară o lumină duhovnicească, nu mai e un act irațional, închis în întuneric. În acest context, orice regim alimentar de slăbire, propus și practicat de oricine este un fel de amăgire, dacă nu are la bază cele arătate mai sus.

De bucate, numai atât să ne slujim, cât să trăim, nu ca să ne facem robi pornirilor poftelor. Primirea hranei cu măsură și socoteală dă trupului sănătate și nu îi ia sfințenia (Sf. Casian Romanul)

Postul mai este și un **act de preamărire a lui Dumnezeu**, pentru că este un act de înfrânare a propriului egoism, crescut prin poftele spirituale și trupesti, încât nu mai încap nimeni de noi, nici chiar Dumnezeu, dându-ne iluzia și trăind astfel de parcă numai persoana noastră ar exista și parcă numai pentru ea ar fi toate. Omul suferă de o "buhăială" monstruoasă a eului, căci extinderea egoistă a eului nu e o adevărată creștere, ci o umflare bolnăvicioasă, care vrea să se întindă peste tot și toate. Șa

este rezultatul lucrării tuturor microbilor spirituali sălășluiți în eul nostru. Postul este antidotul împotriva acestei extensiuni patologice a poftelor și egoismului. Postul este adunarea smerită a eului în sine, dar prin transparență să vedem pe Dumnezeu și să ne umplem de viața consistentă în Dumnezeu. Aceasta este creșterea duhului din om, din duhul dumnezeiesc. Numai în Dumnezeu și din Dumnezeu cel infinit poate crește omul, din punct de vedere spiritual, în armonie cu toți și cu toate.

De multe ori, omul, simțindu-se slăbit cu duhul și cu trupul, merge să se relaxeze să-și refacă puterea epuizată. Unde? În plăceri lumești, petreceri, băutură etc., care și mai mare amăgire sunt, slăbindu-l și mai tare. Egoistul, nepostitorul, voind să crească în afara lui Dumnezeu și a relațiilor iubitoare cu oamenii, crește numai în aparență și vremelnic.

Cele câteva aspecte legate de post vin să ne ajute să-l înțelegem ca act și semnificație, dimpreună cu efectele și foloasele lui și să-l facem astfel lucrător asupra ființei proprii și a relațiilor noastre cu semenii și cu Dumnezeu.

Pr. Dumitru Stăniloae

Ascetica și Mistica Bisericii Ortodoxe

Din Innografia Păresimilor

Ușile pocăinței deschide-mi mie, Dătătorule de viață; că mănecă duhul meu la Biserica Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului, cu totul spurcat. Ci, ca un îndurat, curățește-l, cu mila milostivirii Tale.

*

În cărările mântuirii îndreptează-mă, Născătoare de Dumnezeu, căci cu păcate grozave am spurcat sufletul și cu lenevire mi-am cheltuit toată viața mea; ci cu rugăciunile tale, Preacurată, spală-mă de toată necurăția.

*

La mulțimea faptelor mele cele rele, cugetând eu ticălosul, mă cutremur de înfricoșătoarea zi a judecății; ci îndrăznind spre mila milostivirii Tale, ca David strig Ție: Miluiește-mă Dumnezeule, după mare mila Ta.

Jeûner : Avoir Faim de Dieu

Les enseignements de Jésus sur le jeûne

L'enseignement de Jésus concernant le jeûne est très important pour nous assurer que nos efforts de jeûne porteront fruit. Car le jeûne n'est pas sans danger ; il peut devenir lui-même occasion de chute et, plutôt que d'être un moyen de s'approcher de Dieu, le jeûne peut même nous en éloigner.

Les juifs pratiquaient le jeûne comme ascèse personnelle et collective, comme nous l'apprennent l'Ancien et le Nouveau Testament. Dans le Nouveau Testament, nous voyons que les disciples de Jean le Baptiste, ainsi que ceux des Pharisiens, jeûnaient et que Jésus lui-même, avant d'entreprendre sa vie publique a jeûné pendant quarante jours. À la suite de ce jeûne il a été tenté par Satan (Mt 4, 1-11; Lc 4, 1-13). Voilà donc la première leçon à retenir des récits évangéliques concernant le jeûne : Jésus nous enseigne l'importance du jeûne par l'exemple de son propre jeûne avant de commencer sa vie publique. Ce n'est pas par hasard que la première tentation de Jésus concerne justement la nourriture, car le Malin cherche à éprouver Jésus là où il perçoit un point faible, là où Jésus a volontairement affaibli son corps humain ; l'Évangile nous dit qu'après avoir jeûné pendant quarante jours, Jésus "eut" faim. Et le Tentateur suggère à Jésus de combler sa faim en exerçant son pouvoir divin de changer des pierres en pain. La réplique de Jésus pour écarter la tentation est tirée du Deutéronome : Ce n'est pas de pain seul que vivra l'homme, mais de toute parole qui sort de la bouche de Dieu (Dt 8, 3).

Ici, le "pain" ne signifie pas seulement la nourriture dont l'homme a besoin pour la vie de son corps, mais plutôt tout ce qui "nourrit" les sens, tout ce qui convient au corps. Dans son sens plus large le "pain" est également tout ce qui est créé, toute créature, tout ce qui nourrit l'affectivité et l'intellect de l'homme. Bref, tout ce qui n'est pas Dieu lui-même. Ainsi que le corps de l'homme se nourrit d'aliments physiques pour survivre, l'esprit de l'homme, créé à l'image de Dieu, se nourrit de la parole de Dieu, donc de Dieu lui-même. Pour accéder à toute la noblesse de sa nature humaine créée à l'image et faite à la ressemblance de Dieu (cf. Gn 1, 26), l'homme a besoin de la nourriture spirituelle que constitue la parole de Dieu.

La réponse de Jésus à Satan dénonce le mensonge du Malin, que l'homme peut se nourrir des créatures, qu'il peut trouver

la vie éternelle pour laquelle il a été créé ailleurs qu'en Dieu lui-même. C'est le même mensonge que le Tentateur proféra à Adam : Vous ne mourrez pas ! Dieu le sait : le jour où vous en mangerez, vos yeux s'ouvriront et vous serez comme des dieux qui connaissent ce qui est bon ou mauvais (Gn 3, 5). Alors qu'Adam, le premier homme, a mangé du fruit interdit à l'invitation du Malin, espérant ainsi trouver la vie éternelle sans Dieu, et qu'il a entraîné la chute de l'humanité, le Christ, le nouvel Adam, refoule le mensonge du Malin et expie la faute d'Adam, rétablissant l'humanité sur la bonne voie, celle voulue par Dieu depuis toute éternité : que l'homme trouve sa nourriture en Dieu lui-même, devenant véritablement "enfant de Dieu" et partageant la vie divine.

Les circonstances du jeûne de Jésus nous aident également à comprendre le sens spirituel du jeûne. Le jeûne de Jésus eut lieu "au désert", c'est-à-dire dans un lieu aride, solitaire, éloigné des villes et des hommes, là où il n'y a que peu de végétation et d'eau. Aujourd'hui, on dirait qu'il y a peu de distractions - ce qui nous "distrait" de Dieu. C'est ainsi que doit être le "lieu" de notre jeûne, loin des distractions et nous permettant d'entrer dans le "désert", à la fois le désert physique, ne serait-ce que notre chambre, et le désert spirituel, celui de notre cœur, afin de nous préparer à la rencontre avec Dieu : le désert est le lieu où je suis seul avec Dieu.

Le désert est aussi le lieu de la tentation : le moment le plus propice à la rencontre avec Dieu est aussi le moment où le Malin cherche à nous faire chuter, car il sait que c'est au désert que nous avons la possibilité de rejoindre la grâce divine. Si Jésus a été tenté suite à son jeûne, comment pensons-nous nous échapper de la tentation ? Le jeûne, la privation des plaisirs des sens, est accompagné de tentations, non seulement celle d'abandonner le jeûne, mais d'autres encore - il ne faut pas oublier que Jésus subit deux autres tentations après celle du pain.

Si donc le jeûne entraîne de tels risques, comment pouvons-nous nous préparer pour la lutte inévitable ? Jésus nous donne une réponse dans le texte de l'Évangile de Marc : Cette espèce-là ne peut sortir que par la prière et le jeûne (Mc 9, 25-29). Jésus nous enseigne ici à associer la prière au jeûne, si nous voulons expulser les "esprits impurs" qui cherchent à s'installer en nous. Nous acquérons les bénéfices du jeûne seulement si le jeûne est complété par la prière, un effort de prière supplémentaire pendant la période du jeûne - se nourrir en Dieu, s'unir à lui par la prière. L'effort ascétique, la maîtrise de soi, de ses "passions" comme diraient les Pères du désert, doit être associé à la prière ; les deux sont essentiels pour le progrès spirituel.

Le deuxième texte de l'Évangile de Matthieu (Mt 6, 16-18), qui fait partie du Sermon sur la Montagne, est une mise en garde concernant une des tentations accompagnant le jeûne. Le jeûne n'est pas un but en soi et de nos jours on pratique le jeûne pour toute sorte de raisons qui ne relèvent pas du domaine spirituel. Le jeûne peut devenir lui-même une occasion de chute. Jésus souligne en particulier le risque de vaine gloire en faisant allusion à ceux qui s'assurent que leur jeûne soit remarqué par les hommes. Notre jeûne doit être un acte devant Dieu et non devant les hommes, pas même nos confrères dans la foi. Celui qui jeûne se place devant Dieu, son jeûne est une offrande à Dieu, et non aux hommes.

Dans le texte de l'Évangile de Luc (Lc 5, 33-35), les Pharisiens essaient d'embarrasser Jésus en lui reprochant que ses disciples ne jeûnent pas, alors que ceux de Jean le Baptiste et des Pharisiens jeûnent souvent. Sans répondre directement, Jésus demande s'il est approprié que les compagnons de l'époux jeûnent pendant que l'époux est avec eux - c'est-à-dire à l'occasion du mariage proche. La réponse qui s'impose est 'non' - le jeûne n'est pas approprié à ce moment-là, mais, comme l'indique Jésus en disant qu'ils jeûneront lorsque l'époux ne sera plus avec eux. L'époux c'est Jésus lui-même, et pendant qu'il est avec ses disciples, ils sont nourris et rassasiés par sa présence ; ils les comble du pain de vie de sa parole. Quand l'époux leur aura été enlevé, alors ils jeûneront en ces jours-là. Le jeûne n'a de sens que pour celui qui sait ce qui est la nourriture ou y aspire de tout son être, et qui, dans la privation, souffre de l'absence de ce qui le rassasie.

Donc il y a des moments pour jeûner, et des moments pour ne pas jeûner - quand l'époux est avec nous. L'année liturgique étant un rappel de la vie de Jésus, de la Mère de Dieu et des saints, l'Église orthodoxe indique certains jours et certaines périodes pour le jeûne, quand nous sommes dans l'attente de l'Époux, et certaines périodes où le jeûne n'est pas indiqué - quand "l'Époux est avec nous", surtout les jours des grandes fêtes liturgiques, même chaque dimanche, le jour de la Résurrection du Christ. Même pendant le Grand Carême, le jeûne n'est pas total tous les jours, car il y a un allègement du jeûne les samedis et dimanches.

L'enseignement le plus important à retenir est peut-être la nécessité d'associer la prière au jeûne, la prière afin de pouvoir accomplir l'effort nécessaire, mais encore plus important, la prière en tant que rapprochement de Dieu - le jeûne nous présente la possibilité de nous unir d'avantage à Dieu par la prière : "La prière est une conversation de l'intelligence avec Dieu" (Évagre le Pontique, *Chapitres sur la prière*, 3).

Les conséquences du jeûne

Notre jeûne, si limité soit-il, s'il est un vrai jeûne, conduira à la tentation, à la faiblesse, au doute et à l'irritation. En d'autres termes, il sera un réel combat et probablement nous succomberons bien des fois. Mais l'aspect essentiel du jeûne est justement la découverte de la vie chrétienne en tant que lutte et effort. Une foi qui n'a pas surmonté les doutes et la tentation est rarement réelle. Aucun progrès n'est, hélas, possible dans la vie chrétienne sans l'amère expérience de l'échec. C'est précisément lors de cette première chute que se situe le véritable test : si, après avoir faibli et donné libre cours à nos appétits et à nos passions, nous nous remettons courageusement à la tâche, sans abandonner, quel que soit le nombre de fois où nous faiblissons, tôt ou tard, notre jeûne produira ses fruits spirituels. Il n'y a pas de raccourci pour aller à la sainteté ; on doit payer le prix de chaque pas en avant.

Père Alexandre Schmemmann

Pages Orthodoxes – La Transfiguration

Sfântul Andrei Criteanul

Canonul cel Mare de umilință

A) O călăuză pe calea pocăinței

Damascul Siriei va rămâne în istoria mântuirii neamului omenesc un reper de importanță deosebită. Această minunată cetate a dăruit lumii creștine adevărați luminători, dintre care amintim aici doar numele Sfinților Andrei Criteanul, Ioan Damaschin și Petru Damaschinul.

Sfântul Andrei, care va rămâne în Sinaxarul ortodox cunoscut sub numele de Andrei al Critului, s-a născut în Damasc în anul 660, din părinți iubitori de Dumnezeu, care s-au îngrijit ca fiul lor să dobândească o educație și o învățătură aleasă, în duhul lui Hristos. Dovedindu-se a fi un tânăr înțelept, patriarhul Teodor al Ierusalimului l-a luat aproape de sine ca ucenic și după oarece vreme l-a hirotonit întru diacon.

Viețuind în Sfânta Cetate, alături de patriarhul Teodor și de alți părinți îmbunătățiți din Țara Sfântă, Sfântul Andrei s-a întărit în dreapta credință. Locurile Sfinte i-au fost mărturii grăitoare despre viața Celui pe care dorea să-l urmeze încă din fragedă pruncie.

În acea vreme întrunindu-se sinodul al 6-lea ecumenic la Constantinopol (680-681), patriarhul Teodor l-a delegat pe ucenicul său, Andrei, deși acesta era numai diacon, să ia parte la lucrările lui. El a fost mandatat de patriarhul său la acest sinod să prezinte, cu acest prilej, mărturisirea de credință a Bisericii Ierusalimului.

Fiind blând și milostiv, s-a aplecat mereu spre nevoile celor săraci, cărora le-a purtat de grijă ca un adevărat părinte.

Înaltele sale calități creștinești și monahale au fost apreciate de contemporanii săi și, în cele din urmă, din mila lui Dumnezeu, ajunge arhiepiscopul Cretei.

De la Sfântul Andrei ne-au rămas cărți pline de înțelepciune și zidire sufletească. Omiliile sale reprezintă și pentru noi, cei de astăzi, minunate izvoare duhovnicești. Însă Sfântul Andrei rămâne în literatura patristică și liturgică îndeosebi ca „poet al canoanelor”. El este autorul Canonului celui mare, una dintre cele mai de seamă realizări iconografice ale ortodoxiei.

Canonul cel mare a intrat în cuprinsul Triodului și se citește în primele patru zile ale săptămânii întâia și la denia de Miercuri seara, din săptămâna a cincea a Sfântului și Marelui Post. În acest canon găsim îmbinate în modul cel mai armonios viețile și chipurile de pocăință a numeroase persoane biblice din Vechiul și Noul Testament, precum și viața Sfintei Cuvioase Maria Egipteanca. Considerăm că în

literatura noastră bisericească nu s-a scris până la această dată un imn mai profund, închinat pocăinței.

B) Istoria Canonului de umilință al Sfântului Andrei Criteanul (text liturgic)

„În prima și a cincea săptămână a Postului Mare, după o străveche predanie, se cântă slujba marelui Canon de umilință.

Acest Canon, cel mai mare într-adevăr din toate canoanele, l-a compus și l-a scris foarte frumos și cu mult meșteșug cel între sfinți părintele nostru Andrei, arhiepiscopul Cretei, numit și Ierusalimiteanul. Acesta era de loc din Damasc. La vârsta de patrusprezece ani, după ce a fost dat la școală și a învățat toate științele care-i dădeau o educație desăvârșită, s-a dus la Ierusalim și a îmbrățișat viața monahicească. Trăind cu cuvioșie și bine plăcut lui Dumnezeu, într-o viață liniștită și netulburată, a lăsat Bisericii lui Dumnezeu și alte multe scrieri folositoare vieții, cuvântări și canoane, dar a fost mai cu deosebire iscusit în cuvântări de laudă în cinstea sfinților, a Maicii Domnului și a Domnului nostru Iisus Hristos. Împreună cu alte multe canoane, a alcătuit și acest Mare Canon plin de foarte mare umilință. Culegând și strângând la un loc toată istoria Vechiului și Noului Testament, a alcătuit cântarea aceasta de la Adam până la înălțarea lui Hristos și predica

Apostolilor. Prin canonul acesta îndeamnă tot sufletul să râvnească și să urmeze, după putere, toate faptele bune ale istoriei Vechiului și Noului Testament, să fugă de toate faptele rele și să alerge totdeauna la Dumnezeu, prin pocăință, prin lacrimi și mărturisire și prin alte fapte bine plăcute lui Dumnezeu. Atât este de curgător și de armonios este acest Mare Canon, încât poate să înmoaie și cea mai învârtosată inimă și să o deștepte spre săvârșirea binelui, chiar numai dacă-l cântă cineva cu inima zdrobită și cu potrivită luare aminte. Andrei Criteanul a alcătuit acest Canon pe timpul când și marele Sofronie, patriarhul Ierusalimului, a scris viața cuvioasei Mariei Egipteanca. Într-adevăr și această viață ne pune înaintea o mare pildă de umilință și dă multă mângâiere celor ce greșesc și păcătuiesc, numai dacă ar voi să se depărteze de rele.

Marele Andrei, ca un adevărat învățător, prin cântările Marelui Canon, în care istorisește virtuțile marilor bărbați, precum și întoarcerea la credință a celor răi, pregătește pe cei care se nevoiesc cu postul să se poarte cu mai mult curaj și să se îndrepte cu bărbăție spre nevoițele postului ce-l au în față. Iar Sfântul Sofronie, prin minunata povestire despre viața Mariei Egipteanca, înduplecă pe oameni să ajungă din nou cumpătați, îi ridică spre Dumnezeu, îi sfătuiește să nu mai cadă și să nu se desnădăjduiască, chiar dacă au căzut înaintea în unele păcate.

Canonul Sfântului Andrei Criteanul se numește Canonul cel Mare, pe de o parte din pricina ideilor și gândurilor înalte ce le cuprinde, căci într-adevăr alcătuitorul lui este iscusit și l-a compus într-un chip nespun de frumos, dar și pentru că acest canon, spre deosebire de celelalte canoane are două sute cincizeci de tropare și fiecare din tropare pricinuieste nespună plăcere. Prin urmare, cu foarte bună socoteală și potrivit a fost așezat în marele post de patruzeci de zile acest Mare Canon, care are multă umilință. Părintele nostru Andrei a fost cel dintâi care a adus la Constantinopol acest prea frumos și mare canon, odată cu viața cuvioasei Maria, când a fost trimis de către Teodor, patriarhul Ierusalimului, să fie de ajutor și să-l reprezinte la al șaselea Sinod ecumenic. Cu acest prilej a luptat în chipul cel mai strălucit împotriva monoteiștilor și cu toate că era simplu monah a fost rânduit în clerul Bisericii din Constantinopol. Apoi a fost făcut diacon și a fost însărcinat cu purtarea de grijă a orfanilor. După puțină vreme, a ajuns arhiepiscopul Cretei. Mai pe urmă s-a sălășluit aproape de așezarea numită Ieriso din Mitilene, unde și-a dat obștescul sfârșit. Pentru rugăciunile Sfântului Andrei, arhiepiscopul Cretei, imnograful, Doamne Iisuse Hristoase miluiește-ne și ne mântuiește pe noi. Amin.”

(T r i o d)

“Cuvioase Părinte Andree,

roagă-te lui Dumnezeu pentru noi ”

Din cugetările Sfinților Părinți despre Post (de bucate) și Rugăciune

- Stăpânește-ți pântecul prin post, ca să nu te stăpânească el pe tine (Sf. Ioan Scărarul)
- Nimic nu ajută mai mult la sănătate, la agerimea minții și la alungarea bolilor, cum ajută cumpătarea (Sf. Ioan Hrisostom)
- De bucate numai atât să ne slujim cât să trăim, nu ca să ne facem robi poftelor. Primirea hranei cu măsură și înțelepciune dă trupului sănătate și nu-i ia sfințenia (Sf. Casian Romanul)
- Hrănește-ți trupul dar nu-l omorî prin lăcomie (Sf. Ioan Hrisostom)
- Lipsa de măsură este un rău în toate privințele dar se vedește îndeosebi când este vorba de mâncare (Sf. Clement Alexandrinul)
- Dumnezeu unora este banul, al altora este pântecul. Și unii și alții sunt de-a dreptul idolatri (Sf. Ioan Hrisostom)
- Omul nu este menit să devină rob stomacului și patimilor pe care acesta le naște ci de a împlini lucruri mărețe și a aduce jertfă bineplăcută lui Dumnezeu prin înfrânare (Sf. Vasile cel Mare)

- Rugăciunea este ridicarea minții și voiei noastre către Dumnezeu (Avva Savagrie Ponticul)
- Rugăciunea este trebuitoare sufletului precum răsuflarea trupului (Sf. Ioan Hrisostom)
- Roagă-te stăruitor totdeauna, ca unul ce nu poți face nimic fără ajutorul lui Dumnezeu (Sf. Marcu Ascetul)
- Dacă vrei ca rugăciunea ta să se ridice la Dumnezeu, fă-i două aripi: postul și milostenia (Sf. Isaac Sirul)
- Dacă te rogi lui Dumnezeu pentru ceva și întârzie să te asculte, nu te mâhni și nu deznădăjdui pentru aceasta. Tu nu ești mai înțelept decât El, care păstrează pentru tine un bine mai înalt (Sf. Isaac Sirul)
- Sporește, cu rugăciunea și aducerea aminte de Dumnezeu, pentru ca nici El să nu te uite (Sf. Marcu Ascetul)
- Cum poți pretinde ca Dumnezeu să ia aminte la rugăciunea voastră dacă voi înșivă nu luați seama la rugăciune? (Sf. Ciprian)
- Fără rugăciune viața noastră duhovnicească flămânzește, însetează și moare (Sf. Ioan Hrisostom)

Duminica Ortodoxiei

De ce suntem ortodocși

(Punct de vedere istoric, etnografic și de spiritualitate)

Este relativ dificil să trecem în revistă toate motivele pentru care suntem și ținem să fim un neam ortodox. Vom încerca să expunem câteva dintre acestea.

1. Ortodoxia ne-a menținut ca un neam unitar și deosebit, cu un rol important între popoarele din Orient și Occident. Ea ne-a dat puterea să ne apărăm ființa, față de îndelungata ofensivă otomană, constituind un zid de apărare și pentru popoarele din Occident, deși, pe de altă parte, ne-a ajutat să ne apărăm ființa și față de unele din popoarele vecine din Occident. Am apărut prin ea poarta Occidentului în fața avalanșei otomane, dar ea ne-a fost și o poartă care ne-a apărut de pofta de stăpânire și de nimicire a acelor popoare din Occident. Ne-am apărut, prin Ortodoxie, ființa noastră, față de năvala prelungită a otomanilor, dar și din partea unor popoare din Occident; prin ea am putut avea un rol semnificativ în apărarea Occidentului.

Fără Ortodoxie istoria noastră n-ar fi dobândit gloria din vremea lui Mircea cel Bătrân, a lui Mihai Viteazul, a lui Ștefan cel Mare și a altor voievozi.

Dar Ortodoxia nu ne-a dat numai puterea să ne apărăm ființa națională precum și liniștea Occidentului, ci să și contribuim la menținerea popoarelor (grecilor și slavilor) din Balcani. Țările noastre au adăpostit cultura acelor popoare și le-au dat puterea să se dezvolte și totodată să se mențină, chiar ajunse sub jugul otoman. Am susținut mănăstirile din Sfântul Munte, bisericile și mănăstirile din acele țări, inclusiv cele din Țara Sfântă.

Rolul acesta îl vom putea îndeplini și în viitor, în noua Europă unită, care începe să se formeze. Ca popor latin ortodox, prin latinitate putem contribui la realizarea unei posibile sinteze între spiritualitatea ortodoxă și

națiunile occidentale, a unei armonii între Ortodoxie și spiritul organizator al civilizației occidentale.

Poporul nostru este punte vie între Orient și Occident, dar nu una exterioară ci o sinteză spirituală originală, între ceea ce este propriu unora și altora dintre popoarele acestor zone. Noi unim, în spiritualitatea noastră, luciditatea latină sau încrederea în înțelegerea rațională a realului, proprie Occidentului, cu sentimentul tainei nepătrunse a existenței, propriu popoarelor din Răsăritul Europei. Ca latini aducem în taina lucrurilor și a persoanelor totodată, o lumină, dar o lumină care nu mărginește ci dimpotrivă definește. Noi avem echilibrul delicateții, în înțelegerea luminoasă și plină de respect profund, față de taina a persoanelor și a lumii în general, trăită în bucuria comuniunii. Prin echilibrul acesta suntem străini de orice unilateralitate, prețuind toate lucrurile, toate persoanele și toate faptele la importanța lor.

2. Prin Ortodoxie ne-am păstrat credința creștină de la început sau (adevărată) credință, primită odată cu începuturile existenței noastre ca neam, această credință constituind astfel o componentă esențială a spiritualității noastre. Poporul nostru a rămas legat de popoarele din Răsărit și a păstrat credința creștină originală, așa cum a primit-o la început, deci în forma ei precizată în scrierile Părinților din Răsărit. Iar acest creștinism neschimbat, menținut cu multă scrupulozitate prin Sinoadele Ecumenice și prin Liturgia lui străveche și-a păstrat nota lui fundamentală: unitatea strânsă a sufletului și a creației în general cu Dumnezeu.

3. Poporul român afirmă importanța credinței sale,

numind-o „lege românească” sau „lege strămoșească”. Ea reprezintă astfel pentru el fundamentul tuturor legilor de viață, într-o conviețuire de reciprocă prețuire și conlucrare, care-i asigură unitatea și identitatea. Spunându-i „legea românească” și „strămoșească”, poporul nostru afirmă trăirea în ea, de la începuturile existenței sale, care coincide cu timpul apariției creștinismului și răspândirii lui prin apostolii lui Iisus Hristos.

Există o familiaritate afectuoasă cu Dumnezeu, care a pus o pecete de afecțiune și pe relațiile fiecărui ins cu semenii săi. Poporul nostru vorbește de *„Dumnezeu drăguțul”*. Care nu este înțeles ca un Stăpân aspru și distant, ci ca Părinte iubitor și de aceea drag, ba chiar drăguț. E un diminutiv care nu exprimă o micșorare a lui Dumnezeu, numit astfel, ci o intimitate și o căldură a relației cu El, o sugestie a venirii Lui în apropierea noastră, faptă săvârșită de Fiul lui Dumnezeu prin întruparea Lui, numită de Sfântul Apostol Pavel „chenoză”, smerire, dezbrăcare de slava exterioară, ca să-l putem simți apropiat de noi.

În același înțeles folosește poporul nostru și expresia *„Măicuța Domnului”*, văzând-o „Măicuță” nu numai pentru Fiul ei iubitor, ci și pentru tot omul cel ce se adresează ei... Simțim pe „Măicuța Domnului” tot așa de apropiată de noi și trăim aceeași afecțiune față de ea, cum simțim față de mama noastră. E de menționat că numai poporul nostru folosește expresia „Maica Domnului”. În legătură cu aceasta stă și faptul că numai poporul român numește existența supremă „Domnul Dumnezeu”, care s-a prescurtat în „Dumnezeu”. Dumnezeu este Domnul sau unicul Stăpân al tuturor. Poporul afirmă prin aceasta stăpânirea lui Dumnezeu peste toate. Prin expresiile acestea poporul român arată delicatețea sufletească ce i s-a imprimat prin credința lui.

Delicatețea aceasta și-a exprimat-o și față de Domnul Iisus Hristos, în *„colindele”* lui, în care folosește cele mai gingașe cuvinte pentru Pruncul dumnezeiesc, născut în ieslea din Betleem. Dar tot în aceste cuvinte de o mare bogăție de conținut este descrisă toată lucrarea mântuitoare a lui Hristos.

O expresie originală a primit în creația populară românească jertfa lui Hristos în *„Legenda Mănăstirii Argeș”*. În ea Hristos este numit Manole, forma românească a lui Emanuel, cum e numit Hristos în Sfânta Scriptură și care se traduce în românește „cu noi este Dumnezeu”: Emanuel sau Manole nu poate întemeia Biserica decât pe jertfa trupului Său. Dar poporul român a generalizat această idee, cunoscând faptul că oricine își dedică viața unei mari opere pentru semenii, ajunge să sacrifice pe cei apropiați.

Credința în Dumnezeu cere oamenilor să fie buni, așa cum Dumnezeu Însuși este bun. Omul bun este „omul lui Dumnezeu”. Omul rău e un „păgân”, care nu crede în Dumnezeu. Bunătatea este una cu sănătatea minții. Cel lipsit de bunătate e „nebun”. Omul bun e și un om cu sufletul frumos. Omul rău e un „om urât”. Omul bun e omul comunicativ. Când nu ai pe cineva cu care să comunici, ți-e „urât”. Numai omul comunicativ își face

viața frumoasă, plăcută. Se afirmă prin aceasta firea comunicativă a românului. Eu am nevoie de altul iar acela are nevoie de mine. Se afirmă prin aceasta valoarea persoanei. Când mă aflu numai între lucruri, mi-e „urât”. Aceasta arată că la fundamentul existenței nu e o esență impersonală ci o comuniune de Persoane, adică, Sfânta Treime.

Pentru poporul român lumea întreagă răspândește o „lumină”, prin rânduiala ei. De aceea îi spune „lume”, de la cuvântul lumină. Omului i se cere „să facă un lucru ca lumea”; prin aceasta se afirmă că și lumea e făcută „lume” printr-un simț conștient al rânduiei, al frumosului, al luminii.

În toată rânduiala lumii este prezent Dumnezeu cu iubirea Lui față de oameni. Față de oamenii „fără Dumnezeu”, păgâni și răi, când asupra acestora vin grele nenorociri, poporul român spune că-i „bate Dumnezeu”.

Poporul român, crescut spiritual în mistica ortodoxă a luminii, se bucură de lumină, căci lumina este în planul fizic expresia rânduiei iar în planul spiritual, expresia bunătății sau a relației armonioase, generoase a omului cu semenul său. Fața omului bun răspândește lumină. De aceea sfinții au în icoane capetele înconjurate de un nimb luminos. Omul bun este cel care trăiește luminos întru bucuria comuniunii.

Numai în comuniunea luminoasă cu alții, așa cum este trăită de poporul român, se înobilează omul. Numai în comuniune se înaintează la nesfârșit în această noblete și în descoperirea fără sfârșit a tainei omului, care se hrănește din taina comuniunii între Persoanele Sfintei Treimi.

Pr. Dumitru Stăniloae

„Teologie și viață”, nr. 4-8, 1991

Sfântul Grigorie Palama luminător al dreptei credințe

Cine vizitează cosmopolitul oraș Tesalonic de astăzi, cu greu își poate imagina că una din vocile principale în promovarea și apărarea vieții isihaste, în veacul al XIV-lea, a fost arhiepiscopul acestei cetăți, Sf. Grigorie Palama, ce a condus Biserica tocmai în vremea când imperiul Bizantin era gata să se prăbușească. Moaștele Sfântului Grigorie se păstrează în biserica închinată lui, ce se află la numai câteva străzi distanță de biserica "Sfânta Sofia", unde obișnuia să predice.

Cine a fost acest luminător al Ortodoxiei, stâlp și învățător al Bisericii? Cu ce îndreptări îl sărbătorește Biserica în a doua Duminică din Postul Mare?

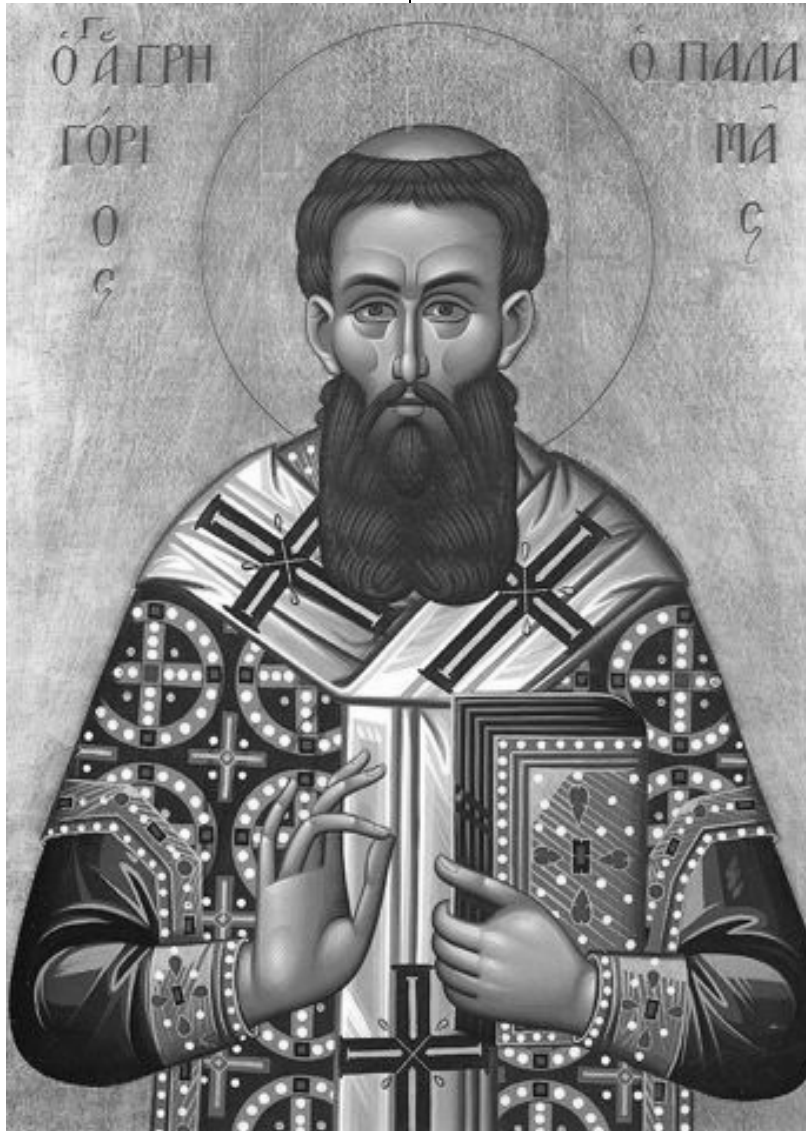
Sfântul Grigorie s-a născut la Constantinopol în anul 1296. Părinții săi erau de neam ales și aveau cinci copii; tatăl său era membru al Senatului, sfetnic apropiat al împăratului Andronic II și dascăl al nepotului acestuia de fiu, viitorul Andronic III. Pe lângă răspunerile sale de dregător imperial, tatăl Sfântului Grigorie, Constantin, era un om foarte elavios - uneori atât de mult se adâncea în rugăciune încât nu răspundea nici măcar Împăratului când îi vorbea. Înainte de moarte a intrat în monahism, primind numele de Constantius.

La moartea tatălui său, Grigorie avea numai șapte ani. Grigorie și ceilalți patru frați au fost crescuți de mama lor în legea Domnului și a Sfintelor Scripturi. Grigorie a fost educat atât în științele profane cât și în cele sfinte. Fiind foarte silitor și având capacități intelectuale deosebite, s-a familiarizat repede cu toate disciplinele filosofiei și cu

practica tuturor virtuților. Displăcându-le faima lumească, pe care le-o conferea poziția lor la curtea Împăratului, Grigorie, împreună cu mama sa, și-a convins frații să intre în mănăstire. Mama și cele două fete au mers la o mănăstire de călugărițe din Tesalonic iar Grigorie, care acum era de vreo douăzeci de ani, împreună cu ceilalți frați s-a retras în Muntele Athos, așezându-se lângă mănăstirea Vatoped. Aici Grigorie a devenit discipolul bătrânului Nicodim. Lângă acest mentor, tânărul Grigorie a progresat în toate disciplinele, ducând o viață de post și rugăciune neîncetată. Fiindcă avea mereu în fața ochilor pe Fecioara Maria și striga neînterupt către ea: "Luminează-mi întunericul!", după doi ani i se arată o dată Sfântul Ioan Evanghelistul, încredințându-l, din partea

Sfintei Fecioare, că îl va ajuta și lumina totdeauna.

După moartea duhovnicului său, Grigorie s-a mutat la Lavra Mare, unde a trăit în desăvârșită ascultare, câțiva ani înainte de a se retrage în pustie, unde a dus o viață ascetică foarte severă. Înflăcărat de dragoste pentru Dumnezeu, era capabil să nu doarmă măcar o noapte, câte trei luni în șir, numai puțin după prânz, astfel ca legătura cu Dumnezeu să nu fie întreruptă nici măcar de această necesitate biologică. În general, stilul lui de viață era să trăiască în liniște și izolare pentru cinci zile iar sâmbăta și Duminica să ia parte la Sfânta Liturghie și la masa de obște de la mănăstire. I-a fost dat darul de a vindeca atât trupul cât și sufletul celor care

veneau la el pentru ajutor. După ce a petrecut un număr de ani într-o astfel de izolare, a fost hirotonit preot și a slujit Sfânta Liturghie cu mare luare aminte și devotament încât călugării din jur l-au supranumit "purătorul de Dumnezeu," "vindecătorul de demoni," și "sfânt prooroc."

Îndurând ispite și sminteli grave de la diavolul, Grigorie a suferit atacuri și de la eretici, cel mai infam fiind călugărul italian din Calabria, Varlaam. Varlaam a atacat pe călugării isihăști, care practicau *rugăciunea inimii* și care uneori erau binecuvântați să vadă în rugăciune lumina dumnezeiască și veșnică, acuzându-i că foloseau metode de respirație psihosomate. El pretindea că lumina pe care ei o vedeau uneori era numai o strălucire creată. Sfântul Grigorie, pe de altă parte, apăra pe isihăști, afirmând că lumina pe care ei o vedeau era lumina necreată și veșnică a lui Dumnezeu, aceeași lumină pe care apostolii au văzut-o pe Muntele Tabor, în momentul Schimbării la Față și cea cu care dreptii strălucesc în rai. Lumina aceasta nu este natura sau esența lui Dumnezeu ci lucrarea sau harul Lui, făcându-se astfel o diferență între esența invizibilă și necomunicabilă a lui Dumnezeu și harul Lui vizibil și comunicabil.

Varlaam a greșit mai departe susținând că Hristos nu este Dumnezeu veșnic, Creatorul, Cel fără de început, odată cu Tatăl, ci este numai o ființă creată. El a acuzat pe ortodocși, care cred cu îndreptățire că Hristos este de aceeași natură cu Tatăl și cu Duhul, că sunt politeiști. Mai departe Varlaam a susținut că harul nu este veșnic și necreat, ci este creat și temporal. Aceste două false păreri ale lui Varlaam, privind lumina și harul, au avut influență asupra creștinismului apusean.

Sfântul Grigorie a fost rugat de către Împărat să prezide un Sinod la Constantinopol, care l-a judecat pe Varlaam, condamnându-i ereziile și susținând învățăturile lui Grigorie și practica isihastă. În urma acestui Sinod, în anul 1347, este ales Arhiepiscop al Tesalonicului, dar nu-și poate păstori turma până în 1350, din cauza unui grup de negustori și marinari, numiți zeloți, care puseseră mâna pe conducerea orașului în 1342. Zeloții au răsturnat guvernul orașului, au confiscat proprietățile deținute de Biserică și de clasa dominantă, instaurând un regim comunitar condus de oameni simpli, situație care a durat până în anul 1349, când au fost răsturnați de Împărat.

Patru ani după ce a fost înscăunat, Grigorie a fost prins de turci musulmani, în timp ce călătorea spre Constantinopol și a fost ținut captiv un an de zile, pentru răscumpărare. Această situație a fost o ocazie pentru el de a propovădui musulmanilor, în timp ce era purtat din oraș în oraș, dezbătând cu ei învățăturile ortodoxe, contrazise de Islam, cum ar fi: Întruparea lui Hristos Dumnezeu, învățătura despre Sfânta Treime și folosirea în rugăciune a sfintelor icoane.

Pentru cineva care consideră că scrisul nu este potrivit cu duhul rugăciunii, opera palamită scrisă este cu totul remarcabilă. El a mărturisit că a teologhisit în scris numai atunci când a fost absolut necesar, demonstrând prin scrierile sale vitalitatea teologiei din acele timpuri. Opera sa nu este o teologie abstractă și seacă; ținta lui este să apropie cât mai

mult sufletul omului de Dumnezeu, astfel încât să putem atinge pe deplin potențialul nostru uman: să luăm parte la natura divină prin procesul de îndumnezeire sau sfințire. Învățătura sa, făcând distincția dintre energia lui Dumnezeu și esența Lui, este un mod de a exprima starea de unitate. O altă contribuție a lui Palama la spiritualitatea ortodoxă se găsește în sublinierea faptului că afectele noastre naturale au fost create inițial a fi bune. Abia după căderea lui Adam ele au fost folosite greșit. În loc să vorbească de înlăturarea lor, Palama cere transfigurarea sau, mai bine zis, restaurarea lor la modul original, ca astfel, prin folosirea lor, așa cum au fost date nouă de Creator, să putem deveni părtași la harul dumnezeiesc, cu harul Sfântului Duh: "Oglindă a lui Dumnezeu te-ai făcut Grigorie; că cel după chipul Lui neîntinat l-ai păzit și mintea punându-ți bărbătește, stăpân asupra patimilor lumești, ai luat chipul cel după asemănare. Pentru aceasta te-ai și făcut sălaş strălucit Prea Sfintei Treimi" (Triodul, Duminica a doua a Postului Mare).

Sfântul Grigorie a păstorit Biserica din Tesalonic până în ziua când s-a mutat la cele veșnice, în anul 1359. Aproape imediat evlavia poporului s-a răspândit și Grigorie arhiepiscopul a fost canonizat în anul 1368. Sfânta Biserică îl sărbătorește în a doua Duminică a Postului Mare, oferindu-ne, cum s-ar spune, o a doua biruință a Ortodoxiei, pentru că el a fost cel care a dat răspuns la întrebarea: cât de mult se poate apropia un creștin de Dumnezeu, afirmând că putem ajunge a-l vedea pe Dumnezeu, prin lumina Sa necreată și că putem participa la viața dumnezeiască, prin Duhul necreat.

Creștinii din Tesalonic, cetatea care a odrăslit atâția sfinți, încât a fost supranumită "mama sfinților", îl consideră pe Sfântul Grigorie Palama ca fiind ocrotitorul lor, imediat după marele Dimitrie, izvorătorul de mir. Biserica l-a așezat în calendar, cu cinstire la 14 Noiembrie.

"Luminătorule al dreptei credințe, sprijinul Bisericii și învățătorule, podoaba monahilor, apărătorule cel nebiruit al teologilor, făcătorule de minuni Grigorie, lauda Tesalonicului, propovăduitorule al harului, roagă-te pururea să se mântuiască sufletele noastre". (Troparul)

"Pe tine, organul înțelepciunii, cel sfințit și dumnezeiesc, trâmbița cuvântării de Dumnezeu cea strălucită, cu un glas te laudăm, Grigorie de Dumnezeu grăitorule. Ci ca cel ce stai ca o minte luminată, înaintea Minții celei dintâi, către Dânsul îndreptează mintea noastră, Părinte Grigorie, ca să strigăm ție: Bucură-te, propovăduitorule al harului". (Condacul)

The Burning Bush,
Monastic Journal, Spring 2006

La Praznicul Bunei Vestiri

Maica Domnului în orizont confesional

Biserica a cinstit-o dintotdeauna pe Maica Domnului, încredințată asupra rolului ei de mijlocitoare a mântuirii noastre și rugătoare pentru noi. Ea n-a lipsit niciodată din predica Apostolilor și din conștiința Bisericii. Maica Domnului este prezentă în Liturghie, în toate celelalte slujbe și în evlavie populară, în aceeași măsură. Icoanele Maicii Domnului în biserici și în case sunt nelipsite, iar rugăciunile îi sunt adresate imediat după rugăciunile către Dumnezeu și către Domnul nostru Iisus Hristos.

În rugăciunile Sfintei Liturghii o numim pe Maica Domnului: „*Prea Sfânta, Curată, Preabinecuvântată, Mărita Stăpâna noastră de Dumnezeu Nascătoarea și pururea Fecioara Maria*”. Toate aceste atribute ale Maicii Domnului au la bază argumente scripturistice.

Cultul Maicii Domnului este întâlnit astăzi doar în Biserica ortodoxă și în cea Catolică, lipsind din toate celelalte denominațiuni creștine. Temeiurile acestui cult le găsim în Sfânta Scriptură, cuprinse atât în Vechiul cât și în Noul Testament.

Încă de la căderea omului în păcat, a fost profețită o femeie care va mijloci mântuirea neamului omenesc (Fac. 3, 15): „*Dușmănie voi pune între tine și femeie, între seminția ta și seminția ei; Acela îți va ținti ție capul, iar tu îi vei ținti călcâiul*”. Este o profeție despre nașterea Mântuitorului Hristos, iar femeia despre care se vorbește este Maica Domnului. Cuvintele „*seminția femeii*” arată că Mântuitorul se va naște fără sămânță bărbătească.

Proorocul Isaia a profețit nașterea lui Mesia dintr-o fecioară: „*lată fecioara va lua în pântece și va naște fiu și îi vor pune numele Emanuel...*” (Is. 7, 14).

Psalmistul David a proorocit și el despre Maica Domnului, arătând locul de cinste pe care-l va ocupa în

Împărăția Cerurilor, de-a dreapta Domnului prin cuvintele: „*Stătu-a Împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită și preaînfrumusețată*” (Ps. 45, 10).

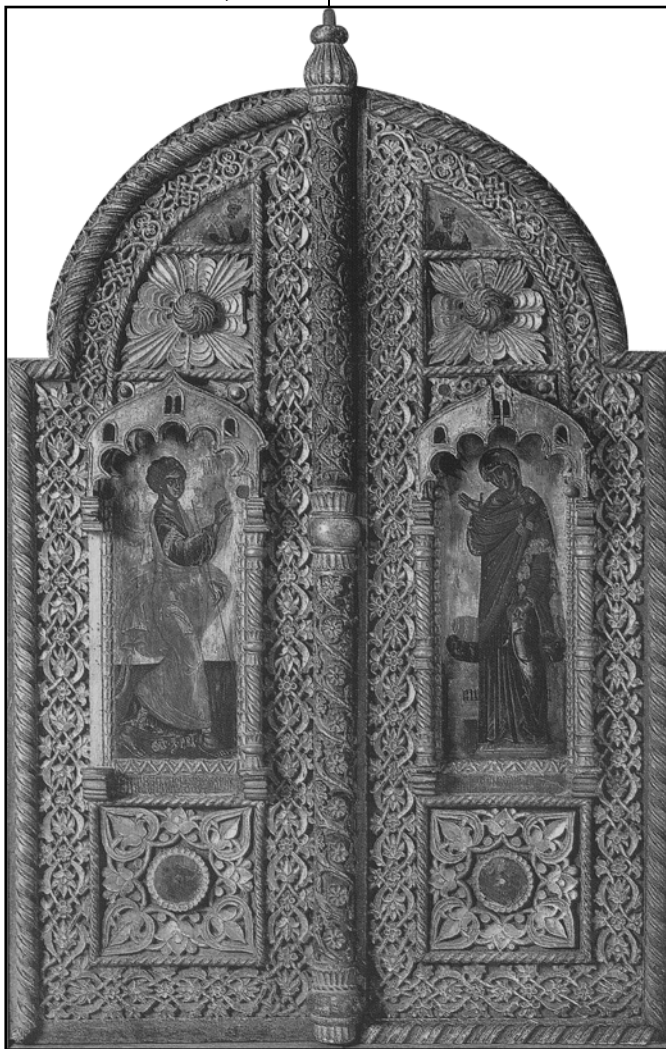
Proorocul Iezechiel a profețit pururea-fecioria ei astfel: „*Poarta aceasta va fi închisă, nu se va deschide și nimeni nu va intra prin ea, căci Domnul Dumnezeu lui Isreal a intrat prin ea. De aceea va fi închisă*” (Iezech. 44,2).

Proorociile legate de Întruparea Mântuitorului Hristos din Fecioara Maria s-au împlinit la Buna Vestire. Întruparea Mântuitorului este marea taină care marchează începutul mântuirii noastre. Arhanghelul Gavriil se apropie cu închinare de Sfânta Fecioară și o numește „*plină de har*” și „*binecuvântată între femei*” vestindu-i minunata taină care urma să se săvârșească în ea. În fața nedumeririi Fecioarei, care arată că nu știe de bărbat, Arhanghelul îi spune cum se vor petrece aceste lucruri mai presus de fire. Fecioara acceptă spunând „*Fie mie după cuvântul tău*” (Luca 1, 38), cuvinte de o mare însemnătate teologică. Astfel, în sensul doctrinei

sinergie, așa cum este prezentată de Sfântul Apostol Pavel (1 Cor. 3, 9) prin consimțământul Fecioarei Maria, omul este împreună-lucrător cu Dumnezeu la mântuirea sa, căci mântuirea este dar de la Dumnezeu, dar este și o conlucrare a omului cu Dumnezeu. Prin acest „*Fie*” al Mariei omul își spune cuvântul. Mântuirea nu se face împotriva libertății omului. Omul este liber să accepte sau să refuze. Prin acceptarea ei, Fecioara Maria a mijlocit mântuirea umanității.

În chiar momentul încuviințării ei cuvintele Arhanghelului Gavriil se împlinesc: Duhul Sfânt se pogoară asupra ei. Puterea lui Dumnezeu o umbrește și Fiul lui Dumnezeu se întrupează din ea.

După împlinirea dumnezeieștii taine a Întrupării, Sfânta Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, o numește și ea „*binecuvântată între femei*” și „*Maica Domnului*”, socotind vizita ei o mare cinste. O cinstesc și oamenii simpli, ulterior, prin cuvintele „*Fericit este*

pânțele care te-a purtat și pieptul la care ai sufl' (Luca 11,27).

Adevărurile cuprinse în aceste pasaje biblice, dar și în altele care nu au fost menționate aici, sunt cunoscute și acceptate atât de creștinii ortodocși cât și de cei catolici și protestanți. Cu toate acestea există deosebiri, în ceea ce privește cultul Maicii Domnului, între Biserica dreptmăritoare și aceste confesiuni.

Astfel, deși nu pun la îndoială adevărurile enunțate de amintitele texte ale Scripturii, protestanții nu acceptă cultul Maicii Domnului, nu-i acordă nici o rugăciune, neconsiderând-o mijlocitoare pentru noi înaintea Fiului ei, admitând doar o cinstire teoretică formală, moral-umană, ca mamă a lui Iisus Hristos. Or, tocmai aceasta este esența cinstirii Maicii Domnului, mărturisirea că, prin calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu, ea are calitatea excepțională de mijlocitoare către Fiul ei. Însuși Domnul nostru Iisus Hristos ne-o dezvăluie ca rugătoare către El, în episodul Nunții din Cana Galileii când, deși „vremea Lui nu venise”, ascultă rugămintea ei și săvârșește prima minune din viața Sa pământească.

Conform teologiei protestante, după cădere, natura umană s-a corupt și omul nu mai e în stare de nimic, nu mai e liber nici să accepte nici să refuze, ba, mai degrabă, e apt doar de refuz în ceea ce privește mântuirea sa. De aceea, privită prin prisma teologiei protestante, Maica Domnului nu are nici un merit în mântuirea noastră, ea fiind doar un fel de „agent” al Întrupării Mântuitorului, o simplă unealtă și atât. Și totuși, la Buna Vestire, Fecioara acceptă! Dialogul dintre ea și înger nu conține nimic formal!

Extrema protestantă a degenerat și mai mult în neoprotestantism unde nu i se acordă nici un fel de cinstire Maicii Domnului și nici o recunoaștere, i se neagă pururea-fecioria și se răstălmăcesc Scripturile.

La polul opus față de extrema protestantă se află extrema catolică care, după schismă, a dezvoltat o doctrină mariologică proprie, concretizată în două dogme proprii, noi: „Imaculata concepție”, promulgată în 1858 și „Înălțarea la cer cu trupul a Maicii Domnului”, în 1954. La 1965 Biserica Catolică o proclamă pe Maica Domnului Co-Mântuitoare, încălcând revelația biblică care arată că există un singur Mântuitor – Iisus Hristos.

Dogma imaculatei concepții învață greșit că Sfânta Fecioară Maria i-a fost acordat, în momentul zămislirii ei în pânțele Sfintei Ana, mama sa, un „*har special*”, unic, care a făcut ca ea să se nască într-o stare aparte față de ceilalți oameni, și anume lipsită de păcatul originar. Așa cum se arată în Enciclopedia Catolică, dogma postulează că „*în momentul creerii sufletului ei și al infuziei lui în trup*”, sufletul său a fost păstrat neatins de toate petele păcatului originar, printr-un „*har special, unic*”, acordat ei „*în mod*

singular” de către Dumnezeu. Prin aceasta catolicii afirmă că Sfânta Fecioară a fost „*exceptată în mod unic de la o lege universală, prin aceleași merite ale lui Hristos*” prin care ceilalți oameni sunt curățiți de păcatul originar prin botez.

În acest fel, afirmă ei, Fecioara Maria a fost mântuită într-un mod aparte, mântuirea ei fiind „*capodopera înțelepciunii mântuitoare a lui Hristos*”.

Dogma imaculatei concepții este în contradicție cu învățătura Bisericii, nu are bază scripturistică, nefiind menționată în Biserică, nici înainte nici după Sinoadele ecumenice care au stabilit dogmele. Această dogmă catolică nouă mută centrul doctrinei mariologice la momentul zămislirii Sfintei Fecioare în pânțele Sfintei Ana. În vreme ce în Biserica dreptmăritoare, dintru început, momentul central a fost „Buna Vestire”.

Conform învățăturii creștine, mântuirea omului se împlinește numai prin Hristos. Pentru ca mântuirea să poată avea loc este necesară unirea cu Hristos prin Duhul Sfânt, unire care, în viața fiecărui creștin începe la Botez. În cadrul slujbei botezului, celui ce se botează i se pune întrebarea „Te unești cu Hristos?”, fiind necesară încuviințarea „Mă unesc cu Hristos”, fie a sa, fie a nașilor pentru el. Încuviințarea omului este expresia voinței sale libere, iar unirea nu este simbolică. Botezul marchează intrarea fiecărui creștin în Biserică, în calitate de „mădular al lui Hristos”.

Într-adevăr, Maica Domnului a fost mântuită de păcatul originar într-un mod aparte, însă acest lucru se referă la felul unic, minunat, în care a avut loc unirea ei cu Hristos la Buna Vestire. Atunci Sfânta Fecioară a primit, într-adevăr, un Har unic, excepțional, acordat exclusiv ei – acela de a-l naște pe Hristos cu trup. Exact în momentul în care se curăța de păcatul strămoșesc, prin lucrarea Duhului Sfânt și primea de la Dumnezeu puterea de a naște fără sămânță bărbătească, se și zămislea Fiul lui Dumnezeu ca Om. Pogorârea Duhului Dumnezeiesc și unirea cu Hristos o transfigurează pe Sfânta Fecioară. Acest moment a fost prefigurat în Vechiul Testament de către rugul aprins de Focul Dumnezeiesc transfigurator. Însăși Fecioara Maria subliniază momentul spunând: „*lată de acum mă vor feriți toate neamurile*”, acest „de acum” însemnând atât „din acest moment” cât și „pentru acest lucru”. Toate acestea au loc la Buna Vestire, cu consimțământul ei și marchează începutul mântuirii neamului omenesc. Maica Domnului este prima ființă umană îndumnezeită prin Har.

Din mântuirea Sfintei Fecioare, așa cum este imaginată în dogma imaculatei concepții, lipsește încuviințarea ei. Dacă Fecioara a fost mântuită de păcatul originar prin imaculata concepție, dobândind în mod excepțional, prin acel „har unic” o stare supranaturală, dumnezeiască a sufletului, atunci acel „Fie” rostit la Buna Vestire este formal, este spus de cineva care nu mai reprezintă situația întregii omeniri, deci

nu mai are aceeași valoare. De aceea, teologii ortodocși accentuează, mereu, faptul că Maica Domnului nu trebuie scoasă din solidaritatea cu neamul omenesc. În teologia ortodoxă, meritul Maicii Domnului în rostirea acestui „Fie” este mai mare și mai important, fiind rostit în deplinătatea libertății sale.

Privind argumentația teologilor catolici în favoarea dogmei imaculatei concepții, putem înțelege rădăcinile acestei deviații teologice. Deși catolicii afirmă singuri că, în Scripturi, „nu există nici o dovadă directă sau categorică și stringentă a dogmei”, ei cred că fără această dogmă nu poate fi explicată închinarea arhanghelului Gavriil: „Bucură-te cea plină de Har”, care indică o abundență unică a harului și o stare supranaturală, dumnezeiască a sufletului în care ea se afla deja.

Așadar, această dogmă are ca punct de plecare încercarea de a găsi o explicație pentru starea „plină de har”, pentru sfințenia Maicii Domnului, iar rădăcinile dogmei stau în concepția catolică, diferită de cea ortodoxă, privitoare la crearea omului, căderea lui în păcat, mântuirea sa, dar, mai ales în teologia catolică a Harului Divin (Gratia Divina).

Scriptura arată că omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Catolicii văd actul creației desfășurându-se în două etape succesive distincte: 1. facerea omului și 2. adăugarea la natura umană a Harului Divin. În concepția catolică, însă, Harul Divin este ceva creat de Dumnezeu și supraadăugat naturii umane, așa-numitul „*donum superaditum*”, care i-a asigurat omului perfecțiunea paradisiacă. Conform teologiei lor, prin cădere omul a pierdut acest Har, rămânând doar cu natura sa umană, iar, prin mântuire, pe lângă împăcarea cu Dumnezeu el redobândește harul pierdut. Plecând de la premise greșite, teologii catolici au concluzionat că, din moment ce Arhanghelul Gavriil a găsit-o pe Maica Domnului „plină de har”, cu siguranță ea a redobândit harul pierdut de om prin cădere, însemnând că ea era deja mântuită. Pentru a explica cum s-a întâmplat aceasta au recurs la această teorie speculativă, aceea a imaculatei concepții.

În teologia Sfinților Părinți ai Bisericii omul este o ființă harică. Crearea omului este un act unitar și complet, Harul Divin fiind inserat ființial în om. Harul Divin nu este nimic altceva decât energia sau puterea prin care Dumnezeu împărtășește oamenilor viața, ajutorul și sfințirea Sa, adică energiile sale necreate. Astfel, Harul Divin izvorăște din ființa celor trei Persoane ale Sfintei Treimi. El aparține întregii Sfinte Treimi și este împărtășit oamenilor, mai ales prin Duhul Sfânt. Omul a fost creat după Chipul lui Dumnezeu, iar Scriptura ne spune că Dumnezeu a suflat asupra lui „*suflare de viață*”. Acest lucru înseamnă că „omul poartă în adânc pecetea chipului lui Dumnezeu”, cum spune Părintele Constantin Galeriu, iar „suportul fundamental al acesteia este

tocmai Harul Divin”. Harul Divin „este Binele lui Dumnezeu care intră în constituția ontologică a omului”.

Omul a fost creat cu trup și suflet. Trupul este „vas” al sufletului iar sufletul este „vas” al Duhului Sfânt. De aceea ne spune Sfântul Apostol Pavel că fiecare este Templu al Duhului Sfânt.

Prin căderea în păcat natura omului s-a pervertit, s-a alterat, s-a îmbolnăvit de stricăciune și moarte, deoarece răul a pătruns în om. Însă, pecetea Chipului lui Dumnezeu în om nu a fost distrusă ci doar umbrită, tocmai pentru că Harul, care e suportul ei fundamental, nu-i aparține omului ci îi aparține lui Dumnezeu. Răul s-a înscris, însă, în voința omului. Cu toate acestea, datorită pecetii indestructibile a Chipului lui Dumnezeu din om, acestuia îi mai este posibilă împărtășirea de Duhul Sfânt și de darurile sale, chiar și după cădere, în măsura în care, luptând, nu este stăpânit de patimi și de păcat. Din acest motiv, sfințenia omului rămâne posibilă și după cădere. De aceea le și cere Dumnezeu fiilor lui Israel ca, respectând poruncile Lui, să fie sfinți: „*Fiți sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeuul vostru, sfânt sunt*” (Levitic 19,2). Harul prezent ontologic în om poate, deci, să sporească, așa cum arată o rugăciune la Împărtășanie „Ca îndepărtându-mă de patimi, să am adăugirea Harului Tău”. Dacă, însă, omul decade din spiritualitatea harică, devenind prea trupesc, atunci el pierde Duhul: „Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, **pentru că sunt numai trup**.” (Facere 6, 3)

Dumnezeu nu a încetat să reverse Harul său asupra omului, cum revarsă ploaia, lumina și căldura asupra pământului, dar nu a găsit întotdeauna „ogorul” sufletului său „lucrat” și pregătit pentru ca să-l primească, fiindcă din duhovnicesc omul devenise trupesc. El a pervertit în primul rând cel mai mare dar al lui Dumnezeu iubirea, pe care în loc să o îndrepte spre Dumnezeu – Izvorul a tot Binele și prin El spre aproapele, a întors-o spre sine și spre lucrurile acestei lumi. Astfel, din cea mai mare virtute ea s-a transformat în cea mai periculoasă patimă – iubirea de sine, din care izvorăsc toate celelalte patimi.

Cu toate acestea, în pofida decăderii omului, s-au născut și oameni duhovnicești, drepti, care și-au dedicat viața lui Dumnezeu, trăind în asceză aspră, cum au fost toți Proorocii și Sfinții Vechiului Testament (Sf. Ilie, Sf. Ioachim și Ana; etc), care au și fost dăruiti de Duhul Sfânt cu darul proorociei sau cu alte daruri. Maica Domnului, însăși, a fost afierosită lui Dumnezeu, de către Sfânta Ana, mama ei, încă înainte de a se naște și a fost adusă la Templu de mică, de la trei ani, unde a trăit în post și rugăciune, „ca o jertfă dumnezeiască și icoană duhovnicească”, cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul.

Dacă Harul Divin ar fi, așa cum susține teologia catolică, ceva creat, o putere impersonală, exterioară omului înseamnă că formarea morală a acestuia și desăvârșirea lui

rămân și ele exterioare și independente de acesta. Dacă ar fi exterior atât omului cât și lui Dumnezeu s-ar ridica serioase semne de întrebare privind posibilitatea comuniunii omului cu Dumnezeu. Dacă Harul divin este exterior omului atunci înseamnă că, în sine, natura omului, înainte și după cădere, nu se deosebește cu nimic, iar omul este păcătos prin însăși natura sa.

În conformitate cu imaculata concepție sfințenia Maicii Domnului este rezultatul unei acțiuni fizice a Harului sfințitor, în care Fecioara Maria este complet pasivă. O asemenea viziune deformată, pe lângă faptul că este neadevărată este și banalizatoare.

Părinții Bisericii ne spun că sfințenia este conlucrare a omului cu Dumnezeu și presupune angajare activă și voluntară precum și asceză. Ea nu este doar ferire de păcat, chiar dacă o presupune, ci este dobândirea virtuților prin lucrarea Duhului Sfânt. Omul se face purtător de Duh Sfânt. Sfințenia înseamnă dobândirea Duhului Sfânt și este măsura în care Acesta lucrează printr-un om. Fecioara Maria a fost cea mai curată ființă care s-a născut vreodată, încât Dumnezeu, trimițând haruri asupra ei, a găsit „ogorol” sufletului ei însetat și pregătit. Astfel ea s-a făcut purtătoare de Duh Sfânt mai ales datorită smereniei, curăției inimii și iubirii sale nestinse pentru Dumnezeu și de aceea El i-a dăruit să-l nască pe Fiul Său cu trup. Duhul Sfânt a unit-o cu Fiul și prin El cu Tatăl. Întruparea lui Dumnezeu din Fecioară implică cel mai înalt grad de comuniune cu Dumnezeu. Desigur, rațiunea profundă a Întrupării nu vine de la om, ci de la Dumnezeu, mai înainte de toți vecii.

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că Dumnezeu a hotărât, din veci, să se întrupeze unindu-se cu firea omenească, nu doar pentru a-l ierta și mântui pe om, ci pentru a-l îndumnezei, căci acesta a fost scopul pentru care El a făcut om după chipul și asemănarea Sa. La aceasta suntem toți chemați: să devenim mai întâi purtători de Duh Sfânt, iar apoi, prin El, să-l naștem pe Hristos în inimile noastre. Fiul lui Dumnezeu, întrupându-se a angajat ontologic omenirea într-o transformare, într-o schimbare care a făcut-o aptă de comunicarea cu Dumnezeu și de

împărtășirea de strălucirea dumnezeiască. De aceea, creștinismul nu este o simplă colecție de definiții, la care ajungem pe cale rațională, deductivă, ci este, în primul rând, o religie a tainelor și a vieții, în care mai importantă este trăirea prin rugăciune, prin Sfintele Taine, prin Cuvântul lui Dumnezeu, prin asceză, în vederea plenitudinii comuniunii cu Dumnezeu.

Întruparea lui Dumnezeu din Fecioară este întâlnirea iubirii pogorâte de la Dumnezeu înspre om, cu iubirea care se înalță de la om spre Dumnezeu. Însă El așteaptă întotdeauna de la om consimțământul. În atotputernicia Sa, El poate lua asupra Sa toate nedreptățile, păcatele și nelegiuirile și le-a și

luat, până la moarte, dar nu poate răspunde „Fie” în locul omului. Așa cum arată Sfântul Marcu, „Dumnezeu poate totul, în afară de a-l sili pe om să-l iubească”. Dar inima Fecioarei ardea de dragoste pentru Dumnezeu. Din răspunsul Sfintei Fecioare izbucnește flacăra curată a ființei umane, ce se dăruiește pe sine total și prin aceasta este gata să și primească, deschizându-se deplin harului Sfântului Duh. Maica Domnului este ofranda cea mai curată a umanității adusă lui Dumnezeu. Așa cum omul aduce ofranda sa de pâine și vin, iar Dumnezeu prin iubirea Sa jertfelnică le transformă în Trupul și Sângele Lui, omenirea o aduce pe Sfânta Fecioară ofrandă curată, iar Dumnezeu o face Maica Fiului Lui, îndumnezeind-o

și luând de la ea trup și sânge. Astfel, „Fecioara, pe Dumnezeu l-a făcut Fiu al Omului, iar pe oameni fii ai lui Dumnezeu” spune Sfântul Grigorie Palama.

Imaculata concepție o îndepărtează și o izolează pe Sfânta Fecioară de umanitate, făcând-o neasimilabilă cazurilor umane. Maica Domnului este, însă, om deplin, este ceea ce a avut omenirea mai frumos și mai curat să-i ofere lui Dumnezeu și este prima ființă omenească îndumnezeită prin Har. În ea se împlinește deplin destinul de îndumnezeire a omenirii.

De aceea, icoana Maicii Domnului cu Pruncul în brațe este de fapt icoana Întrupării lui Dumnezeu, care dezvăluie Taina unirii firii umane și a celei divine, icoana iubirii dintre om și Dumnezeu.

Daniela Bochiș

Sfântul Ioan Scărarul (Sinaitul) Scara dumnezeiescului urcuș

Sfântul Ioan Scărarul (sărbătorit la 30 martie), s-a născut în jurul anului 579 și a adormit întru Domnul în anul 649. A fost contemporan cu Sfântul Maxim Mărturisitorul. Nu se cunoaște patria de origine a sfântului Ioan Scărarul; dar unii istoriografi spun că ar fi fost de obârșie din Palestina. Tânărul Ioan a intrat în Mănăstirea din Muntele Sinai la vârsta de 16 ani. Până la vârsta aceea își făcuse o educație solidă în toate științele timpului. Aleasa lui pregătire în științele vremii i-a adus numele de Ioan Scolasticul; iar petrecerea în muntele Sinai, numele de Ioan Sinaitul. Însă cu vremea, numele de Scărarul, provenit de la calitatea de autor al "Scării", le-a copleșit pe celelalte două.

În mănăstire a avut ca povătuitor pe bătrânul Martirie, vreme de 19 ani. După moartea acestuia, Ioan s-a retras într-un loc izolat, numit Thola, la cinci mile de mănăstire, unde s-a dedicat vieții de liniștire vreme de 40 de ani. Spre sfârșitul vieții a fost rugat să primească demnitatea de egumen al Mănăstirii Sinai. În timpul cât conducea și îndruma pe călugării din mănăstire, pe calea desăvârșirii, a alcătuit scrierea "Scara", la rugămintea egumenului Ioan al Mănăstirii Raith, aflată la 60 de mile de Mănăstirea Sinai, lângă Marea Roșie.

Ioan de Raith a cerut lui Ioan Scărarul să dea monahilor o regulă scrisă, după care viețuind, să urce spre cer ca pe o scară, asemenea celei văzute de Patriarhul Iacov în vis. Dar autorul "Scării", descriind urcușul ca trecând prin treizeci de trepte, s-a gândit cu deosebire la cei treizeci de ani de viață ai Mântuitorului, dinainte de începerea activității publice. De aceea ea este împărțită în 30 de "Cuvinte" sau capitole.

Primele trei "Cuvinte" sunt ca un fel de introducere în care se descrie lepădarea călugărului de lume prin

intrarea în viața monahală, dezlipirea lui sufletească de lume (despățimirea) și înstrăinarea de ea. În Cuvîntul IV se descrie prima virtute a călugărului, care este ascultarea. Cuvintele V, VI și VII sunt închinare pocăinței și anume: Cuvîntul V, pocăinței în general, Cuvîntul VI, neconținutei gândiri la moarte, ca susținătoare a pocăinței, iar Cuvîntul VII, plânsului neîncetat pentru păcate, pricinuitor al unei bucurii înalte. Încă din aceste Cuvinte, se vede că Ioan Scărarul nu privește treptele urcușului ca niște stări care pot fi lăsate în urmă, ci ca niște stări permanente. Aceste stări sufletești alcătuiesc un tot și el trebuie adâncit continuu toată viața; sau fiecare din aceste stări trebuie menținută și adâncită și în măsura în care e mai adâncită, le cuprinde tot mai mult și pe celelalte.

De aceea, deși în general scrierea înfățișază cele opt patimi și modul de a le ofili și de a le înlocui cu virtuțile contrare, totuși nu le descrie nici în ordinea clasică cunoscută și nici nu le reduce numai la caracterul lor general, ci le tratează într-o ordine întrucâtva schimbată și sub diferite aspecte. Creșterea duhovnicească are caracterul unui urcuș mai mult în sensul unei intensificări în spiritualitatea totală, caracterul unui urcuș pe trepte diferite ca treptate ieșiri în relief, când a unora, când a altora din aspectele diferite ale virtuților, cuprinse potențial în starea totală a sufletului ce se mișcă spre Dumnezeu.

Se poate spune că autorul socotește că preocuparea principală a călugărului, în ce privește trecutul, trebuie să fie pocăința pentru păcate, iar grija lui în prezent și în viitor trebuie să fie ascultarea, singura care îl ferește de alte păcate. Păcatele reprezintă coborârea spiritului la lume și la trup, căderea din legătura cu Subiectul dumnezeiesc, nesfârșit în viață și în iubire; adică, decăderea lui la preocuparea pentru obiecte, îngustarea și îngroparea lui potrivit cu mărginirea lor. În toată scrierea e o mare credință în suflet și o valorificare a înfrânărilor și durerilor trupesti, inclusiv a morții, ca mijloace ale creșterii duhovnicești. Desprinderea de pă-

catele din trecut și ferirea de cele viitoare e temelia pe care are să se clădească toată creșterea spirituală a omului. Ea constă propriu-zis într-o curățire sufletească și trupească, ce face pe om transparent pentru Dumnezeu, capabil de legătura cu Dumnezeu.

După cele șapte "Cuvinte" care se ocupă cu lepădarea de lume, cu ascultarea și pocăința pentru păcate, urmează câteva "Cuvinte" care tratează despre virtuțile legate de ascultare și de pocăință : despre nemânieră și blândete (Cuv. VIII), despre neținerea de minte a răului (Cuv. IX), despre clevetire (Cuv. X), despre vorbărie și tăcere, care stau în legătură pozitivă sau negativă cu clevetirea (Cuv. XI), despre minciună, care stă și ea în legătură cu clevetirea și cu multa vorbire (Cuv. XII), în sfârșit despre trândăvie (Cuv. XIII), care e ca un fel de cauză a vorbăriei, a clevetirii și a minciunii. Toate acestea sunt opuse ascultării și pocăinței pentru păcate, sunt greutăți legate de picioare, în mersul spre curățirea spirituală, care pozitiv se înfăptuiește prin smerenia ascultării și prin pocăință.

În ordinea obișnuită a patimilor, după lăcomia pântecelui e pusă desfrânarea, iar după ea iubirea de arginți, apoi mânia, întristarea și trândăvia, după care urmează slava deșartă și mândria. În "Scara", precum am văzut, trândăvia e pusă înaintea lăcomiei pântecelui și a iubirii de arginți, la fel mânia (și opusa ei, nemânieră), pentru că sunt văzute în legătura lor negativă cu ascultarea, care e virtutea de căpetenie a călugărilor. Când se au în vedere creștinii în general, se poate pune înaintea lăcomiei pântecelui, desfrânarea, iubirea de arginți, mânia, pentru împiedicarea de la satisfacerea acestora și întristarea pentru lipsa materiilor lor și apoi trândăvia, ca descurajare, de pe urma silințelor fără succes de a le satisface.

În "Cuvântul" următor (XVI) se vorbește apoi despre iubirea de arginți și tot în el despre milostenie, care trebuie opusă patimii lăcomiei de bani și de avuție. Iubirea de arginți nu se opune, în calitatea ei de iubire

de obiecte materiale și trecătoare, numai legăturii cu Dumnezeu ca Persoană de nesfârșită iubire, ci și legăturii nestingherite cu subiectele omenești, cu semenii noștri. Aici autorul arată că lepădarea de lume și aspra înfrânare și suportarea bucuroasă a greutăților nu înseamnă o disprețuire a oamenilor și nici măcar a lumii, ci o legătură curată cu oamenii și o privire curată a lucrurilor, ca fapte ale lui Dumnezeu, în orizontul sensului lor infinit și a valorii lor netrecătoare în Dumnezeu.

"Bărbatul neagonisitor e curat în rugăciune. Dar cel iubitor de agoniseală se roagă chipurilor materiale". Cel din urmă nu intră cu mintea dezmărginită în legătură cu Subiectul dezmărginit în puterea și în iubirea Lui, ci se mărginește între granițele obiectelor și toate le atrage în mărginirea sa egoistă, creînd ziduri și dușmăanii între sine și semenii săi. Iubirea de arginți e poarta închisă în fața oricărei spiritualizări, înțeleasă ca relație iubitoare cu Dumnezeu și ca pătrundere adâncă și iubitoare în sensul și în realitatea tuturor fapturilor, persoane și lucruri. Iubirea de arginți

este și se numește rădăcina tuturor relelor (păcatelor). Căci ea a pricinuit ură, furtisaguri, pizmuri, despărțiri, dușmăanii, vrajbă, ținerea de minte a răului, nemilostivirea șiuciderea (Cuv. XVI, cap. 23).

Îndată după iubirea de arginți și de opusa ei, milostenia, se vorbește în Cuvântul XVII despre nesimțire, sau despre moartea sufletului. Căci iubirea de arginți învârtosează de fapt sufletul, îl împietrește, îi ia mobilitatea simțirilor de milă, de înțelegere, de zbor în iubirea de Dumnezeu și de deschidere spre semenii, alte izvoare actuale sau potențiale ale iubirii. Nu fără rost, după această închidere în nesimțire se tratează despre un mijloc de a o birui, care este "cântarea bisericească împreună cu alții" (Cuv. XVIII). Aceasta ajută la priveghere (Cuv. XIX).

Iubirea de arginți asociată cu alipirea pătimășă la lume, la viața de plăceri, dacă nu e înfrânată, naște lașitatea, sau

lașitatea o naște pe aceea. De aceea, despre ea se tratează în "Cuvântul" imediat următor (XX).

Urmează alte teme: încântarea omului de sine însuși, slava deșartă, mândria, hula (Cuv. XXI, XXII, XXIII), care sunt o altă formă, mai subțire, mai diavolească a egoismului, a desprinderii din legătura cu Dumnezeu și cu semenii, ca izvoare ale iubirii și deci ale vieții. Acestora li se opune blândețea și la o treaptă mai înaltă, simplitatea și nevinovăția (Cuv. XXIV), dar mai ales smerita cugetare (Cuv. XXV).

Se tratează în sfârșit alt grup de teme, despre darul deosebirii sau al dreptei socoteli, la care ajunge omul eliberat de patimi (Cuv. XXVI). Aceasta e o intuiție clară a binelui ce trebuie făcut în fiecare împrejurare și a răului ce trebuie evitat, care de multe ori se maschează în bine. Ea se naște din faptul că sufletul și-a câștigat o stare de nepătimire, de judecată cumpănită, obiectivă, nelăsându-se înșelat de cine știe ce preferință pătimasă ascunsă, în judecarea și alegerea faptei ce trebuie făcută. Ea stă, de aceea, în legătură cu o liniște a sufletului, cu o netulburare a lui de vreo ispită sau pasiune (Cuv. XXVII). Numai în liniștea aceasta se poate menține sufletul într-o rugăciune curată și prelungită (Cuv. XXVIII). Liniștea aceasta e un aspect al nepătimirii, care, la rândul ei e o inundare a sufletului de lumina și de curățenia cerească (Cuv. XXIX). Acum ies la iveală în toată puterea lor : credința, nădejdea și dragostea, ca legături culminante ale sufletului cu Dumnezeu (Cuv. XXX). Cu deosebire iubirea reprezintă treapta prin care scara se reazăimă pe deschizătura cerului, prin care primește Hristos pe cei ce s-au curățit și s-au pocăit în brațele Sale, sau la pieptul iubirii Sale nesfârșite. Căci în iubire, ei sunt deplin uniți cu Hristos, pentru totdeauna.

Ultimele cinci trepte reprezintă umplerea sufletului de lumina, de pacea, de puterea și de iubirea lui Dumnezeu, ca roduri ale eforturilor de pe treptele inferioare, prin care s-a desprins în general de lume, de alipirea la ea prin lăcomia de toate felurile, ca și de închiderea în sine, prin mândrie. Despre iubire, autorul "Scării" zice : "Cel ce încearcă să vorbească despre dragoste, încearcă să vorbească despre Dumnezeu Însuși. Dar a vorbi despre Dumnezeu prin cuvinte, e primejdios și greșit celor ce nu iau aminte. Cuvântul despre iubire e cunoscut îngerilor, dar și acelor, prin iluminarea dumnezeiască. Dragostea e Dumnezeu. Ea e desăvârșirea fără capăt" a celor desăvârșiți; ea nu ajunge niciodată la o margine, căci sporește neîncetat în nepătimirea sau în curățirea nesfârșită a bunătății și iubirii lui Dumnezeu.

Pr. Dumitru Stăniloae
Filocalia Românească, Vol. 9

Sfânta Maria Egipteanca Icoana liturgică a căinței

În Postul Mare, generosul anotimp al căinței în Biserica creștină, ciclul liturgic apusean folosește figurile biblice ale căinței, inclusiv pe Maria Magdalena, spre a ilustra tema săptămânilor ce conduc spre Paști. În Răsărit, cea de-a cincea duminică din Postul Mare prăznuiește și ea pe Sfânta Maria Egipteanca, drept model al pocăinței.

Viața ei se citește în miercurea acelei săptămâni la Utrenie și este prezentată ca o icoană în cuvinte a adevărilor teologice privitoare la căință.

Cine era această Marie? Istoria ei se povestea în obștile monahale ale Răsăritului, începând din secolul VI, circulând foarte repede în forme latine și în Occident. Era atât de bine cunoscută, ca un model al pocăinței, încât unii au crezut că ar fi vorba de o parte a istoriei necunoscute a Mariei Magdalena.

Viața apostolică a Fericitei Maria Magdalena, din secolul XI, respinge energic o asemenea confuzie: „Este un lucru extrem de fals și împrumutat de alcătuitoarii de istorii din faptele de pocăință egiptene”. Miezul istoriilor este însă același: păcatul cel mai adânc se preface, prin dragostea lui Hristos, în slava cea mai mare, istoria Mariei Egipteanca fiind elaborată spre a face limpede cu prisosință acest adevăr. Un teolog englez contemporan, care include o versiune a istoriei ei în lucrarea sa *Minunile Fecioarei Maria*, spune că Maria Egipteanca „era desfrânată pur și simplu din amuzament”; este un detaliu reluat cu claritate în versiunea liturgică a textului din Triod: „Vreme de aproape șaptesprezece ani... am trăit ca o vâpaie pentru stricăciunea publică și nicidecum pentru bani”... Căința ei a fost însă deosebit de dramatică; singură în deșert, cu un minimum de hrană și de băutură, acoperită numai de părul ei, ea a apărut preotului Zosima ca un înger sau ca o vedenie, licărind spre el în lumina lunii.

În versiunea latină cea mai populară, din Patrologia latină (PL73), istoria Mariei Egipteanca este următoarea: În

tinerețea ei, Maria a ales să ducă o viață destrăbălată, în Alexandria Egiptului, până când într-o zi, mânată de curiozitate, s-a alăturat unor pelerini ce mergeau cu corabia spre Ierusalim. Pe drum a sedus pe mulți dintre tovarășii ei de drum și a continuat să ducă aceeași viață și în Ierusalim. În ziua închinată cinstirii Sfintei Cruci, Maria a mers împreună cu ceilalți pelerini spre ușa bisericii Sfântului Mormânt unde era expuse relicvele adevăratei cruci, pe care fusese răstignit Hristos. A vrut și ea să intre în biserică, împreună cu ceilalți, dar în prag o putere nevăzută părea să o împietlice să intre. Deodată căința i-a umplut inima și a început să plângă, rugându-se Mariei, Maica lui Dumnezeu, să o ajute. Dimineata a putut intra în biserică și s-a închinat Sfintei Cruci. Numaidecât ea părăsește cetatea și trece dincolo de Iordan, luând cu sine numai puțină pâine, pe care o cumpăraseră cu cei câțiva bănuți pe care îi dăduse un pelerin. A trăit în pustie vreme de 47 de ani, până când ieromonahul Zosima, a dat peste ea din întâmplare, a ascultat povestea ei, a împărțășit-o iar după câțiva timp s-a întors, doar pentru ca să o îngroape, fiind ajutat la săparea mormântului de către un leu.

Istoria este alcătuită din două părți: o femeie păcătoasă la Sfântul Mormânt și, respectiv, o femeie căinându-se în pustie. Nu e nimic imposibil, în ce privește cadrul acestor povestiri, iar cele două părți ale ei au paralele independente și în alte istorii. O altă formă a povestirii, cuprinzând ambele părți, se găsește în *Viața Sfântului Chiriac*, scrisă de Chiril din Skythopolis la mijlocul secolului VI. Ea este mai puțin detaliată decât versiunea clasică a patriarhului Sofronie al Ierusalimului, din secolul VII, dar urmează aceleași linii. Povestea aceasta circula de asemenea în mediile monahale.

Lunga relatare despre viața Mariei Egipteanca, scrisă de patriarhul Sofronie, a devenit textul folosit în cult pentru Postul Mare. În spatele forme literare sunt diferite detalii istorice, între care faptul că la Alexandria și Ierusalim, ca în majoritatea marilor orașe ale acelei epoci, trăiau femei de moralitate îndoielnică dar și faptul că impactul creștinismului în Egipt și Palestina a luat adeseori forma fugii în pustie. Momentul convertirii, ca și detaliile vieții dinainte și de după acel moment, sunt evidențiate în relatare, spre a accentua nevoia căinței pentru fiecare și puterea milei mântuitoare a lui Hristos pentru toți; de aceea nu se poate nega istoricitatea acestor povestiri.

Istoria Mariei Egipteanca ne oferă un tablou dramatic și viu al căderii și respectiv al ridicării, prin puterea căinței. Mai întâi ea ne prezintă pe independenta și libertina fată egipteană umblând, prin cetatea Alexandriei, gata totdeauna pentru o altă aventură și seducând marinarii, ca să o primească la bordul corăbiei ce naviga spre Țara Sfântă. În Ierusalim, printre mulțimile adunate de praznicul Sfintei Cruci, istoria ne-o descrie pe Maria, șocată de impactul realității decadenței vieții ei. Se îndreaptă

neîntârziat spre deșert, ca să lupte singură și aspru, cu plăcerea și desfrânarea dinăuntru ei, printre stânci și nisip. Întâlnirea cu Zosima este impresionantă: Maria, vie și trezită la viață, deși acum înaintată în vârstă, povestește, evlaviosului monah (din mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul, a pustiei Iordanului), pentru prima dată, istoria ei dramatică, grijulie totdeauna să nu șocheze. Bătrânul Zosima, îngrozit de cele auzite, a mulțumit lui Dumnezeu că l-a învrednicit să cunoască o astfel de ființă care și-a plâns ani de-a rândul păcatele, ajungând la o schimbare radicală a vieții ei.

Istoria Mariei Egipteanca are o semnificație mai profundă decât pur și simplu cea a schimbării dramatice de la plăcere deșăntată la asceză severă și căință. Ea este în mod evident plină de simboluri ascunse. Spre exemplu, Maria ia cu sine în deșert trei bucăți de pâine care, ca și pâinile profetului Ilie, nu scad; trece deasupra apelor Iordanului, simbolul botezului; e văzută umblând pe ape și în pace cu întreaga creație: un leu vine din deșert la îngroparea ei, iar leul este semnul Domnului păcii. Aceste detalii cu semnificație creștină nu puteau trece neobservate de auditorii care ascultau lectura acestei istorii.

Istoria Mariei Egipteanca aparține tradiției monastice, întrucât monahul este acela care se socotește pe sine păcătos și care se căiește, energic și curat. Chiar și obișnuința oarbă și dominatoare a plăcerii relevă această istorie poate fi ruptă și omul rob de ea se poate elibera și poate fi recuperat pentru viață și pentru dragostea lui Hristos. Condiția principală este conștientizarea nevoii și prin urmare a posibilității reale a primirii mântuirii prin Hristos. Și printre monahi existau unii care găseau această istorie extrem de adecvată, în raport cu experiența lor anterioară: amma Sara, avva Moise și avva Apolo, de exemplu, păcătuiseră și ei, fiecare într-un fel sau altul, în mod public și dramatic. Mai mult, ei au văzut în imaginea prostituatei un mod de descriere a propriilor lor experiențe interioare.

Istoria Mariei Egipteanca combină elemente găsite în diferite surse, în spatele cărora sunt femei care au trăit aievea și care au fost atât prostituate cât și penitente; istoria a fost amplificată cu detalii ce sporesc semnificația temei căinței, urmărind zidirea sufletească a cititorilor sau ascultătorilor ei.

Puterea Crucii Tale, Hristoase, a făcut minune, căci cea care mai înainte era desfrânată (Maria Egipteanca) s-a nevoit apoi cu nevoință pustnicească și vitejește a stat împotriva diavolului. Pentru aceasta, dobândind cunună de biruință, se roagă pentru sufletele noastre. (Triod-Vecernia Duminicii a 5-a din Postul Mare)

Benedicta Ward,

Viețile sfințelor mai înainte desfrânate, Deisis, Sibiu, 1997

Intrarea Domnului în Ierusalim Drumul spre patimi

Duminica Stălpărilor este puntea de trecere de la sfințita patruzecime la săptămâna Sfintelor Patimi. Domnul intră în Ierusalim, cu intrare smerită și triumfală totodată. Smerită, pentru că *"Cel ce are scaun cerul și așternut picioarelor pământul"* și *"Cel purtat de Hruvimi și lăudat de Serafim"*, se smerește și încalecă pe mânz necuvântător. Dar și triumfală, pentru că mulțimea poporului recunoaște în Cel ce vine, pe Stăpânul vieții și al morții iar pruncii cei fără de răutate, simțitori pentru lucrurile cele de taină, Îl întâmpină ca pe un Împărat, cu stălpări de finic și cu strigăte de *"Osana"*, așternându-și înainte-l hainele pe cale.

Și noi, "Israelul" cel nou și înduhovnicit, ne pregătim să întâmpinăm pe Domnul, Care vine blând și smerit, să intre în Ierusalimul sufletelor noastre.

Dacă învierea lui Lazăr ne-a arătat că numai prin Hristos se înfăptuiește învierea noastră, Floriile ne arată chipul acestei înnoiri. Când intră Domnul biruitor în Ierusalimul nostru suflesc, Îl întâmpinăm cu stălpări, strigăm ca pruncii *"Osana"* și-l așternem haine pe cale.

Înțelesul duhovnicesc al stălpărilor ni-l arată slujba Utreniei Praznicului: *"Veniți și noi cu pruncii să aducem lui Dumnezeu credință, ca niște ramuri de finic și dragoste ca niște stălpări"*. Credința neclintită deci și dragostea cu care întâmpinăm pe Domnul, sunt semnele înnoirii noastre. Oare nu cu acestea ne cheamă El să ne apropiem de ospățul euharistic la fiecare Sfântă Liturghie? La acestea se mai adaugă pruncia cea duhovnicească, ale cărei însușiri sunt: încredere totală și dragoste fără rezerve.

De unde și îndrăzneala cu care strigă *"Osana"*, fără sfială sau teamă de fariseii și cărturarii care sunt de față pentru că *"Dragostea desăvârșită alungă frica"* (1 Ioan 4,18).

Hainele aruncate pe cale sunt restituire a unei vechi datorii. Omului, dacă a căzut din Eden, Dumnezeu i-a făcut haine de piele și l-a scos afară din rai. Acum însuși Dumnezeu vine la noi și Raiul este cu Dânsul. Nu mai avem nevoie de haine, de aceea l le înapoiem, le aruncăm înaintea Lui. Primirea hainelor era legată de rușinea păcatului și de neîndrăzneala care ne făcuse să ne ascundem; acum suntem plini de îndrăzneală și strigăm *"Osana"*, întâmpinăm pe biruitorul morții și al iadului, căci prin El și noi ne-am făcut biruitori asupra păcatului, precum o mărturisesc stălpările, semnele de biruință pe care le ținem în mână.

Cărturarii și fariseii crapă de zavistie: *"Învățătorule, ceartă-ți ucenicii, nu auzi ce strigă pruncii?... Dacă vor tăcea ei, pietrele vor striga"*. Acestora le astupă gura Domnul. Tot așa și diavolul, văzând câștigul duhovnicesc al

omului înnoit prin pocăință, crapă de zavistie; numai el este orb și întunecat la minte. De prisos, însă, căci măririle lui Dumnezeu neconțin le strigă toată făptura.

Să nu trecem cu vederea tradiția creștină a ramurilor de copaci, cu care credincioșii întâmpină în această zi pe Domnul. În părțile noastre, unde lipsesc măslinii și palmierii, poporul întâmpină pe Domnul cu ramuri de salcie. Rânduiala este plină de, înțeles duhovnicesc. Dintre toți copacii, singură salcia, copac smerit, fără flori frumoase, fără fructe și cu un lemn puțin căutat, de data aceasta a luat-o înaintea copacilor falnici, frumoși și prețuiți și s-a grăbit, în smerenia ei, să-și împodobească ramurile cu mătășorii aurii și să le ofere Bisericii, pentru întâmpinarea Domnului biruitor. Ofranda este primită cu dragoste, ramurile de salcie sunt binecuvântate și sfințite iar poporul le ține în mână la sfintele slujbe, ca un semn de biruință. Căci la Florii, firea slobozită de amorțeala iernii, începe să se trezească la viață.

Și numai puțină nepotrivirea ce se observă la intrarea Domnului în Ierusalim; Mântuitorul vine călare pe asin, blând și smerit, iar mulțimea Îl întâmpină ca pe un biruitor, cu ramuri și cu aclamații. Cele două atitudini: smerenia și biruința sunt strâns legate. Adevărata biruință, adevărata putere numai smerenia o dă, precum ne-a arătat-o Însuși Domnul. Smerenia este semnul sub care s-a desfășurat toată lucrarea noastră de înnoire duhovnicească; Postul a început cu smerenia Vameșului și se încheie cu smerenia Domnului, arătându-ne SMERENIA, ca singura cale spre Viață și Înviere.

Floriile sunt totodată trecere spre marea Săptămână a Sfintelor Patimi. Cărturarii și fariseii, văzând marea minune a învierii lui Lazăr s-au hotărât definitiv pentru uciderea Domnului. *"Ce să facem, ziceau mai marii preoților și sinedrii; dacă-l vom lăsa așa toți vor crede în El"*. Iar Caiafa, fără să vrea, proorocește: *"Că ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decât să piară tot neamul"*. De aceea, *"din acea zi, s-au sfătuit să-l omoare"* (Ioan 11, 47-53).

Israel s-a lepădat de Domnul său și un nou Israel întâmpină pe Domnul intrând în Ierusalim.

Iar noi credincioșii, *"...de la stălpările de finic, ca de la un dumnezeiesc praznic, trecând la cinstitele Patimi ale lui Hristos, să alergăm și să-l vedem suferind patimă de bună voie pentru noi..."* Să fim cu El în suferință pentru ca să ne învrednicim a fi cu El și în ziua cea luminată a Învierii. Amin.

Ierom. Petroniu Tănase

Starețul Schitului românesc Prodromu – Muntele Athos

"Ușile Pocăinței", Trinitas, 1994

Ce este și cum trebuie făcută Spovedania

Sfântul Nicodim Aghioritul, tratând despre Taina Sfintei Spovedanii, în cartea sa "Îndrumar de mărturisire", ne arată modul în care putem participa deplin și conștient la aceasta:

„Spovedania este destăinuirea rostită a faptelor, cuvintelor și gândurilor viclene, făcută de bună voie, cu frângerea inimii, cu osândire de sine, limpede, fără rușine, cu hotărâre, către un duhovnic rânduit canonic.” În cele ce urmează vom tâlmăci, conform învățăturii de Dumnezeu-purtătorului Părintelui nostru, cum trebuie să fie făcută Spovedania:

a) **De bună voie** - Ridicarea păcatelor noastre trebuie să fie voită, dorită de noi. Nimeni nu ne poate obliga să venim la Taina Spovedaniei și nici nu trebuie ca duhovnicul să ne smulgă mărturisirea tuturor celor greșite, atât a celor săvârșite cu fapta, cât și a celor cu gândul. Condițiile spovedaniei sunt amănunțita cercetare de sine, recunoașterea vinovăției noastre și destăinuirea păcatelor cu propria noastră gură.

b) **Cu frângere de inimă** - Una din cele mai importante condiții ale spovedaniei - poate cea mai reprezentativă - este frângerea inimii. Inima se frânge când conștientizează că prin păcat l-a întristat pe Dumnezeu și că nespusei Sale iubiri, nemăsuratelor Sale daruri, a răspuns cu necunoaștință.

Sfântul Nicodim accentuează în mod special asupra „duhului umilit, a inimii înfrânte și smerite”, în spovedanie. Frângerea este o tristețe și o durere adâncă a inimii că prin păcatele sale omul l-a întristat întâi de toate pe Dumnezeu. „Ție unuia am greșit” (Ps., 50,6), după cum zice și Psalmistul. În același timp se manifestă și ca o puternică ură față de păcatul care a fost pricina tulburării legăturii cu Creatorul nostru.

c) **Cu osândire de sine** - Spovedania curată este făcută cu osândire, cu autoînvinuire, fără încercarea de a ne ușura responsabilitatea sau de a arunca vina asupra altora. Eu și numai eu sunt răspunzător pentru păcatele mele. Nimeni altul, nici chiar diavolul nu ne obligă să păcătuim. Bolilor noastre sufletești și ignoranței noastre li se datorează toate căderile. Sfântul Ioan Scărarul sfătuiește: „Dezgolește-ți, degzolește-ți rana în fața doctorului și nu te rușina. A mea e rana. Din nepăsarea mea s-a pricinuit și nu din a altuia. Nimeni altul nu e pricinuitorul ei: nici om, nici duh, nici trup, nici altceva, ci negrija mea!

Micșorarea de sine și osândirea de sine sunt proprii adevăratei pocăințe. Cel ce se pocăiește sincer își vede

continuu neputințele și se ferește a se preocupa de viața altora și de a-i judeca. Căci judecarea este „specialitatea” celor mândri. Cel ce se pocăiește cu adevărat primește fără crâcnire orice încercare, considerând că este vrednic de orice încercare și pătimire, de orice întristare, de vreme ce l-a întristat pe Dumnezeu. Se consideră pe sine mai rău decât toți ceilalți și nu prin cuvinte sau prin semne exterioare de smerenie, ci cu o adâncă și deplină siguranță interioară; aceasta, în antiteză cu cel care nu se pocăiește și care îi consideră pe toți ceilalți inferiori lui.

Cel ce trăiește adevărata pocăință, pe cât înaintază în virtute, pe atât mai păcătos se simte pe sine. În același timp, cu atât mai mult crește în el nădejdea în mila lui Dumnezeu. Pocăința cea adevărată, în timp ce cultivă îndurerarea sufletului, aduce și bucurie adâncă, pe care nu le poate îndepărta nici o ispită, nici o întristare a lumii acesteia. Este „fericita întristare”, „tristețea cea îmbucurătoare”, despre care vorbesc adesea Părinții Bisericii noastre.

d) **Limpede** - Este nevoie să ne mărturisim păcatele cu sinceritate, limpede, riguros, fără artificii sau jumătăți de cuvânt. Nu mergem la duhovnic spre a ne dezvinovăți sau spre a ne ascunde căderile, ci pentru a descoperi boala noastră duhovnicească.

Adevărul ne obligă să-i destăinuim duhovnicului toate păcatele noastre, fără să ometem intenționat nici unul din ele, căci altfel ar fi o batjocorire a Tainei și ne-am zădărnici iertarea. Este un lucru căruia ar trebui să-i dăm atenție deosebită. Ascunderea chiar și a unui singur păcat, lasă neiertate și păcatele pe care le-am mărturisit. Nu este valabil, desigur, în cazul în care nemărturisirea se datorează uitării sau necunoaștinței. Dar și pentru aceasta ne rugăm ca Dumnezeu să ne aducă aminte toate păcatele, pe care timpul, necunoaștința sau nebăgarea de seamă le fac uitate. De aceea, o bună pregătire pentru spovedanie este cercetarea atentă a sinelui, care duce și la cunoașterea de sine.

Este necesară cunoașterea de sine atât pentru spovedanie, cât pentru curățirea sufletului nostru. Este în același timp grea acceptarea patimilor și a lipsurilor noastre. Este nevoie de luminarea lui Dumnezeu, pentru a ne putea cerceta ungherele sufletului și a ne vedea clar întunericul interior; sunt necesare smerenia și bărbăția pentru a accepta adevărul despre boala noastră.

Domnul Dumnezeu, în marea Sa milostivire, la începutul luptei, nu ne descoperă întreaga noastră slăbiciune, ca să nu deznădăjduim. Cu cât înaintăm în smerenie, cu atât dobândim har mai bogat și cu atât ni se descoperă starea noastră pătimășă. Cercetarea de sine este lucrare duhovnicească istovitoare. Mai ales în vremea noastră, invadată de agresiuni exterioare, de multe ispite, este dificilă și anevoioasă concentrarea și este nevoie de o mare

disciplină interioară pentru a se concentra cineva asupra sinelui.

e) **Fără jenă și falsă pudoare** - Rușinea este un sentiment pe care îl mănuieste diavolul spre folosul său. Când suntem în situația de păcatui o micșorează iar când trebuie să ne spovedim o mărește. După înțeleptul Isus Sirah: „Este rușine care aduce păcat și este rușine care aduce mărire și har” (Sirah, 4,23).

Rușinea însoțește păcatul, dar rușinea pe care o încearcă cineva înaintea duhovnicului îl eliberează de rușinea din ziua viitoare Judecății și constituie slavă și har.

f) **Cu hotărâre** - Spovedania este sinceră numai dacă este însoțită de nezdrușcinata hotărâre de a nu se repeta păcatele; în mod contrar, omul face, după cuvântul Apostolului, precum: „Căinele (ce) se întoarce la vărsătura lui și porcul scăldat în noroiul mocirlei lui”. (2 Petru, 2,22).

Aceasta nu trebuie să fie pretext celor ce zic „de vreme ce voi cădea iar în același păcat, de ce să-l mai spun duhovnicului?”. Hotărârea și străduința noastră de a nu mai cădea în aceleași păcate trebuie să fie statornice. Dar, de vreme ce patimile sunt sădite în firea noastră omenească decăzută și ușor coruptibilă, se poate ca din cauza slăbiciunii sau a poftelor să cădem iar în aceleași sau în mai multe păcate. Nu trebuie însă să deznădăjduim, privitor la îndreptarea noastră, ci să ne apropiem de spovedanie cu o mai adâncă smerenie și mai des, astfel încât cu harul lui Dumnezeu și cu îndrumarea și sprijinul duhovnicului să ajungem la omorârea patimilor. Experiența părinților îmbunătățiți ne învață cu înțelepciune că, „sfânt este cel ce se ridică neîncetat”.

În paralel cu lupta cea bună, să luăm întotdeauna ca aliat în lucrarea pocăinței “rugăciunea de toată vremea”: “Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”.

g) **Continuu** - Pentru a avea roade în viața duhovnicească, este necesară deasă apropiere de Taina Spovedaniei, nu doar în cazul săvârșirii unui păcat grav. Din spovedania deasă izvorăsc, după Sfântul Nicodim Aghioritul, multe lucruri bune:

- Patimile, slăbiciunile și relele obișnuite nu mai cresc și nu se mai întăresc; dimpotrivă, cu tratament, se micșorează și slăbesc.

- Cel care se spovedește des, cu cercetare de sine constantă, își inventariază cu mai mare exactitate păcatele, pe care și le și amintește mai ușor.

- Chiar și de săvârșește cineva păcat de moarte (mândrie, iubire de arginți, desfrânare, invidie, lăcomie, mânie, lene), prin spovedanie vine ușor înapoi, în sufletul său, harul lui Dumnezeu, restaurând iarăși pacea. Dimpotrivă, dacă păcatul rămâne nespovedit pentru mult timp, întunecă sufletul cu remușcările și, ceea ce este foarte important - și să luăm

bine aminte la aceasta - pe perioada cât omul rămâne nespovedit, este lipsit de Dumnezeuiescul Har iar eventualele lui fapte bune (post, rugăciune, milostenii ș.a.) rămân fără plată.

- Spovedania deasă, cu pocăință și sinceritate, devine zid împotriva atacurilor demonice și cei ce se spovedesc nu mai sunt atinși de lucrurile satanice. Spovedania se opune lucrării oamenilor răi. Spre exemplu, vrăjitorii, în timp ce-i sfătuiesc pe oameni - spre înșelare, desigur - să meargă la biserică, la Sfânta Liturghie, la Sfântul Maslu, să spună rugăciuni, să aprindă lumânări, le interzic în mod categoric să se spovedească, pentru a nu strica lucrarea vrăjitoarească, satanică. Iertarea este deci reală iar diavolul nu poate nici măcar să amintească de vreun păcat spovedit. Am putea spune că epitrahilul duhovnicului face să se risipească orice influență demonică.

- Pe cei care se spovedesc cu regularitate nu îi îngrozește frica morții. Sunt mereu pregătiți, de vreme ce prin continua pocăință și-au curățit sufletul și așteaptă în pace mutarea lor din lumea stricăciunii la fericirea raiului.

- Spovedania deasă este piedică păcatului. Căci la gândul că iarăși se va umili înaintea duhovnicului (spunând din nou aceleași păcate) și că va primi canon, omul se luptă pentru a nu mai păcătui.

Arhim. Atanasie Anastasiou

Starețul mănăstirii Meteora Mare - Grecia

**Cămara Ta, Mântuitorul meu, o vād
împodobită**

**Și îmbrăcăminte nu am, ca să intru într-
însa.**

Luminează-mi haina sufletului meu,

Dătătorule de lumină și mă mântuiește.

(Luminânda Săptămânii Patimilor)

Legătura dintre Taina Pocăinței și Taina Euharistiei

Taina pocăinței sau a Spovedaniei precede totdeauna Taina Împărtășaniei.

Sfânta Taină a Pocăinței este o icoană a judecății de apoi, cu deosebirea însă că cei care se judecă sau se acuză pe ei înșiși aici și acum, la scaunul duhovniciei, nu vor mai fi judecați sau osândiți atunci.

Sfânta Euharistie este o icoană și o pregustare a prânzului din Împărăția lui Dumnezeu (*"Dă-ne nouă să ne împărtășim mai deplin în ziua cea neînserată a Împărăției Tale"* – spune preotul într-o rugăciune de după Împărtășanie). Însă, de prânzul acesta ceresc, sufletul nu se poate apropia decât în haină de nuntă, în haină curată. Iar această haină curată se dobândește o singură dată prin botez, dar se curăță apoi frecvent prin pocăință. Fiindcă păcatele ne împiedică să intrăm în Împărăția cerurilor, când trecem din viața aceasta, dacă nu ne-am pocăit, tot ele ne împiedică și să ne împărtășim acum în Biserică, din **prânzul mistic al Împărăției cerurilor** care este Sfânta Euharistie.

În această privință Sfântul Apostol Pavel spune: *"nu știți, oare, că nedreptii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu? Nu va amăgiți: nici desfrânării, nici adulterii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu" (1 Corinteni 6, 9-10). "Iar faptele trupului sunt cunoscute, și ele sunt: adulter, desfrânare, necurăție, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mâinii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuri, ucideri, beții, chefuri și altele asemenea acestora... cei ce fac unele ca acestea, nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu" (Galateni 5, 19-21).*

Arătând că numai dacă ne pocăim de păcate, putem să ne curățim și să pregustăm din viața veșnică, scrierea apostolică numită Didahia (care datează din sec. I d.Hr.) spune despre pocăință: **"Mărturisește-ți păcatele în biserică și nu te duce la rugăciune cu cuget rău"** iar despre împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului spune: **"De este cineva sfânt să se apropie; de nu este, să se pocăiască"** sau: **"Duminica adunați-vă, frângeți pâinea și săvârșiți Sfânta Euharistie, după ce mai întâi v-ați mărturisit greșelile,** pentru ca să fie curată jertfa voastră. Iar oricine este certat cu aproapele său, să se împace cu el, pentru ca să nu se pângărească jertfa voastră".

Credincioasă învățaturii și practicii Sfinților Apostoli, care vedeau **legătura strânsă între pocăință și Euharistie**, Biserica Ortodoxă arată că **pocăința sau mărturisirea păcatelor este pregătire pentru împărtășire**. De aceea, postim

și ne spovedim, atunci când ne pregătim să luăm Sfânta Împărtășanie iar perioadele de post și pocăință sunt și perioade de împărtășire mai deasă. Mai mult, toate rugăciunile dinainte de împărtășire sunt, de fapt, rugăciuni de pocăință, iar cele de după împărtășire sunt rugăciuni de mulțumire, pentru iertarea păcatelor și pentru binefacerile pe care le aduce aceasta pentru mântuirea sufletului.

Sf. Ioan Gură de Aur, mare dascăl al pocăinței, spune: **"Sunt două lucruri de luat în seamă: păcatul și pocăința; păcatul este rana, pocăința este leacul"**

Pocăința sinceră, cu regret și lacrimi, aduce iertarea păcatelor și mântuirea sufletului: **"Plânge-ți, omule, păcatul dar nu oricum, la întâmplare sau de ochii lumii, ci plânge-l cu amar, ca Petru, odinioară. Varsă lacrimi din adâncul inimii și Domnul, cuprins de milă pentru tine, îți va ierta păcatele. Căci este îndurător și El Însuși a spus: 'Nu vreau moartea păcătosului, ci să se întoarcă, să se pocăiască și să trăiască' (Ieremie 18, 23).**

Cât despre iertarea păcatelor, urmarea pocăinței, tot Sf. Ioan Gură de Aur arată că ea este darul iubirii lui Dumnezeu care schimbă în bine și mântuiește pe oameni: **"Iertarea păcatelor este izvorul mântuirii, răsplata pocăinței și leac ce șterge păcatul, un dar ceresc și o putere minunată..."**

Un alt mare dascăl al pocăinței, Sfântul Isaac Sirul, ne arată puterea pocăinței, ca posibilitate de a recupera timpul pierdut fără rodire și de a ne îndrepta și îmbunătăți propria noastră viață pământească, înainte de a ne înfățișa la judecata lui Dumnezeu.

Pocăința și iertarea păcatelor arată taina iubirii lui Dumnezeu, care recuperează pe cel pierdut și dă viață celui omorât de păcat și patimi.

Acest adevăr este subliniat cu cea mai mare claritate și frumusețe în pilda Fiului Risipitor, pe care Însuși Mântuitorul Iisus Hristos a arătat-o (Luca 15, 11-32). Aici se vede cum păcatul este înstrăinare a omului de Dumnezeu și de sine însuși, pocăința este ridicare din abisul decăderii iar iertarea păcatelor este regăsire și viață în Dumnezeu. Mai mult, aceeași pildă – icoană a pocăinței adevărate – arată că milostivirea lui Dumnezeu, față de păcătosul care se întoarce la El, este izvorul din care se naște bucuria, și pentru cel iertat și pentru cel ce iartă.

Asemenea unei ploii care cade pe un pământ pârjolit de secetă și-l face roditor, tot așa lacrimile aduc bucurie în cer și pe pământ, când în sufletul păcătosului, secătuit de păcate și patimi, se pogoară harul iubirii iertătoare a lui Dumnezeu.

Dă-ne, Doamne, lacrimi de pocăință pentru păcatele noastre și bucuria recunoștinței pentru iubirea Ta!

+ Daniel

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

„Pierdut a fost și s-a aflat...” Trinitas, Iași, 1998

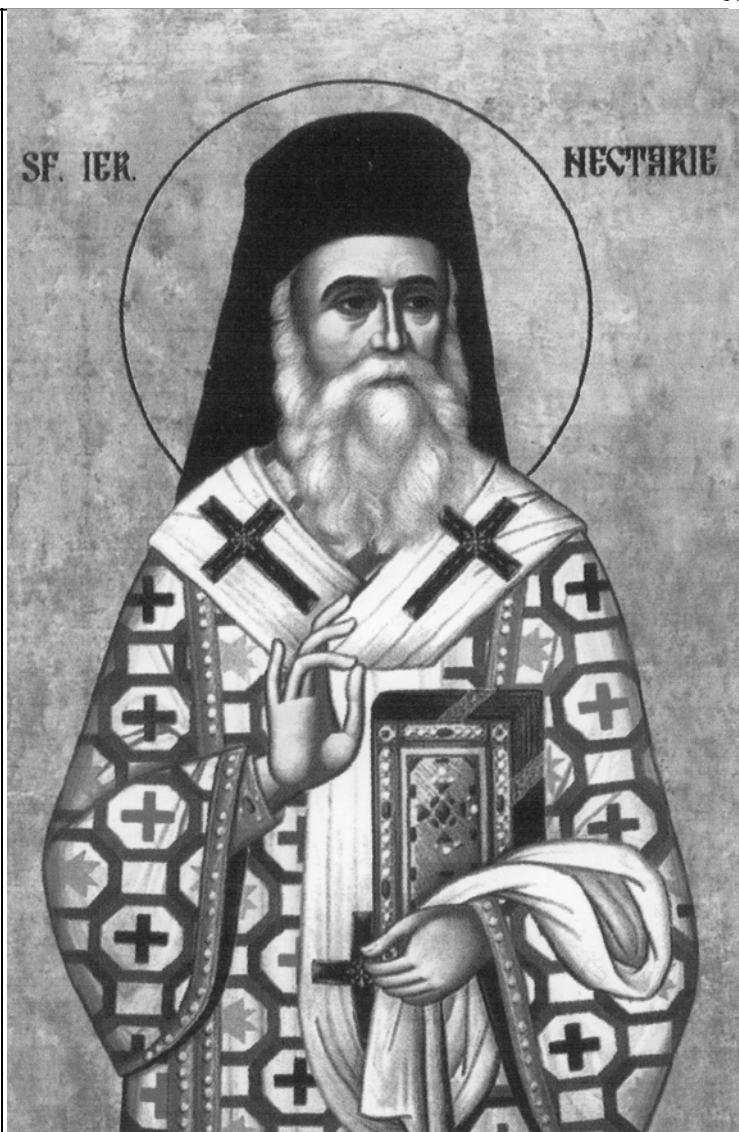
Un sfânt din secolul XX, Nectarie Taumaturgul

Trecut la cele veșnice în 1920, Sfântul Nectarie a fost canonizat în anul 1961. Ceea ce îi atrage pe oameni la Eghina, unde se află ctitoria și mormântul său, este puterea făcătoare de minuni ce izvorăște din moaștele sale. De altfel, Sfântul Nectarie este cunoscut ca un sfânt taumaturg, vindecător al uneia dintre cele mai cumplite boli: cancerul. Cei ce doresc să se închine Sfântului Nectarie o pot face și la noi în țară, o particică din moaștele sale aflându-se la Mănăstirea Radu-Vodă din București.

Unul dintre cei mai populari sfinți ai Greciei de astăzi este Sfântul Nectarie Taumaturgul. El poate fi considerat contemporan cu noi, ca unul ce a trăit între 1846 și 1920 și ca unul care ne-a lăsat drept mângâiere moaștele sale întregi, ce pot fi atinse. De asemenea, el este permanent aproape de noi, prin puterea rugăciunilor sale, prin puterea făcătoare de minuni ce izvorăște din moaștele sale, prin sentimentul că cel care crede în el nu va fi niciodată singur. Smerenia și naivitatea sa copilărească l-au făcut pe Sfântul Nectarie să treacă aproape neobservat prin viață. El a fost și este întotdeauna alături de cei ce au nevoie de ajutorul său, devenind o prezență marcantă a spiritualității universale după mutarea sa la Domnul.

Copilul ce îi scria lui Iisus

Sfântul Nectarie s-a născut la 1 octombrie 1846, de ziua Acoperământului Maicii Domnului, în Selymbria (Silivria) Traciei, în nordul Greciei, aflată sub dominație turcească până astăzi. Părinții săi, oameni săraci, dar credincioși, l-au botezat Anastasis (gr. "înviere"). Copilului i s-a oferit o frumoasă educație creștină, lucru evident mai târziu. Dornic să își continue studiile, la vârsta de 14 ani se hotărăște să plece la Constantinopol. La plecarea vaporului este consemnată o primă minune. Fiind sărac, nu este primit de căpitan pe vas. Însă vaporul nu a reușit să pornească decât după ce Anastasis a fost lăsat să urce. Mai mult, în timpul călătoriei el potolește o furtună cu ajutorul cruciuliței dăruite de bunica sa, în care era inserat un fragment din lemnul Sfintei Cruci. În Constantinopol lucrează din greu pentru a se întreține. Rămânând fără haine și pantofi, scrie o scrisoare, cu adresa: "Pentru Domnul nostru Iisus Hristos în ceruri", pe care o dă unui vecin negustor să o pună la poștă. Impresionat, negustorul îi răspunde în aceeași manieră, trimițându-i un pachet cu cele necesare și semnând: "De la Hristos pentru Anastasis". Până la vârsta de 20 de ani, Anastasis a lucrat ca pedagog și dascăl pentru clasele mici la Școala Metocului Sf. Mormânt. Împletea munca și lecturile

din Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți cu participarea la slujbe.
Mitropolitul exilat

La vârsta de 20 de ani se retrage în insula Hios, în satul Liti, unde este numit învățător. Când a împlinit 27 de ani, a intrat în obștea mănăstirii de aici, Nea Moni, fiind călugărit trei ani mai târziu, cu numele Lazăr, de către mitropolitul Gheorghe de Hios. Același mitropolit îl va hirotoni diacon cu numele Nectarie. În această mănăstire s-a remarcat ca un bun predicator. Ascultându-l, un om înstărit, Ioan Hiotis Horemis, se va oferi să îl ajute să își continue studiile. Astfel, a plecat la Atena, urmând timp de trei ani liceul, pe care l-a absolvit cu rezultate deosebite. A urmat apoi și Facultatea de Teologie din Atena, pe care a terminat-o în 1886, urmând ca după absolvire să slujească în Egipt. În 1886, Nectarie a fost numit predicator principal al Patriarhiei alexandrine și este hirotont preot. Timp de trei ani a slujit în Biserica "Sf. Nicolae" din Cairo. În 1889, Patriarhul Sofronie l-a hirotont Mitropolit onorific de Pentapolis. Nu după multă vreme însă, cei care îl invidiau au reușit să obțină destituirea

sa. Nectarie a fost nevoit să se întoarcă în Grecia în 1891.

Ctitor al Mănăstirii "Sfânta Treime" din Eghina

La început, mitropolitul exilat a dus o viață plină de lipsuri, undeva în afara Atenei. După șapte luni, a fost angajat ca preot predicator în cadrul Mitropoliei de Eovia. Privit la început cu suspiciune, a câștigat repede încrederea oamenilor. În 1894 a fost numit director al Seminarului Teologic Rizareion din Atena. Conducând exemplar seminarul, a deținut această funcție până în 1908. A demisionat, pentru a întemeia o mănăstire de maici. Era un vis mai vechi, pe care l-a realizat prin întemeierea Mănăstirii "Sfânta Treime" din Insula Eghina, el fiind duhovnic. Aici a muncit cot la cot cu angajații mănăstirii, îmbrăcat într-o rasă veche și ponosită și rostind mereu rugăciunea lui Iisus.

Moaștele sale sunt izvorătoare de mir

Sfântul s-a mutat la Domnul la 8 noiembrie 1920, la vârsta de 74 de ani, fiind înmormântat într-o cameră de lângă biserica ctitorită de el însuși. A cunoscut dinainte ziua mutării sale la Domnul, descriind momentul în cele mai mici detalii. Întins în sicriu, din trupul său au început să izvorască picături de mir, înmiresmând aerul. Dar Sfântul Nectarie a săvârșit minuni încă din timpul vieții, însă firese și fără a se mândri. Îmblânzea șerpii, alunga lăcustele roșii, aducea ploaia în vreme de secetă, vindeca bolnavii. Scopul lui nu era să facă însă minuni, cum însuși mărturisea, ci să ajute poporul strâmtorat de sărăcie. Minunile s-au înmulțit după mutarea sa la cele cerești. O primă minune a fost săvârșită imediat după adormirea sa. Maicile de la Eghina, venite să pregătească trupul său neînsuflețit, au scos vesta de lână pe care o purta și au așezat-o, din întâmplare, pe patul vecin, unde zăcea un paralytic. Simpla atingere a hainei a fost suficientă ca bolnavul să se ridice din patul suferinței și să meargă, spre uimirea tuturor celor ce nu îi mai dădeau nici o șansă. Sfântul Nectarie s-a învrednicit și de darul neputezirii. Moaștele sale, izvorătoare de mir, au fost descoperite în 1953, arătându-se și astăzi lucrătoare prin rugăciunile lui înaintea Sfintei Treimi.

Casa românească a Sfântului Nectarie

Cei ce doresc să se închine moaștelor Sfântului Nectarie și să îi ceară ajutorul, dar nu pot ajunge în Grecia, pot merge la Mănăstirea Radu-Vodă din București, aflată în apropiere de Biserica Bucur, cea mai veche biserică a capitalei. Mănăstirea, ctitorie a lui Alexandru Mircea și Mihnea Turcitul, a avut o istorie zbuciumată, fiind distrusă de mai multe ori. A fost rectorită de Patriarhul Iustinian Marina, care a dorit să fie înmormântat aici. Pictura a fost realizată de arhim. Sofian Boghiu, de la Mănăstirea Antim. Reactivată în 1998, mănăstirea îl are astăzi ca stareț pe P.S. Varsanufie Prahoveanul, obștea numărând 15 monahi. Având hramul "Sfânta Treime", mănăstirea are un al doilea ocrotitor în persoana Sfântului Nectarie Taumaturgul. Fragmente din

moaștele sale se află într-o raclă așezată sub un baldachin în partea dreaptă a bisericii. Acestea au fost dăruite în 2002 de un arhieru grec, aflat în vizită la mănăstirile din România. Plecat la drum avea asupra sa o cutiuță cu fragmente din moaștele Sfântului Nectarie, pe care însă nu știa unde trebuia să le lase. La Radu-Vodă va afla că starețul de aici, Varsanufie, fiind bolnav, a mers la Eghina și s-a rugat fierbinte Sfântului Nectarie. Într-o noapte, Sfântul i s-a arătat în vis, spunându-i nu numai că se va vindeca, dar și că va ajunge episcop. Auzind acestea, arhierul grec și-a dat seama că aici trebuia să lase racla cu moaștele Sf. Nectarie. Astfel, Mănăstirea Radu-Vodă devine casă pentru Sf. Nectarie.

Daniela Livadaru

Ziarul "Lumina" – Noiembrie, 2005

Filă din Acatistul Sfântului Nectarie

O, Preabunule Părinte, luminătorul Ortodocșilor, Ierarhule al lui Hristos, Nectarie ! Stând în fața Tronului lui Dumnezeu, roagă-te neîncetat pentru iertarea păcatelor noastre și pentru întoarcerea noastră spre înfierea harului. Ca totdeauna să cântăm lui Dumnezeu Cel mult milostiv : Aliluia !

Om purtător al bucuriilor cerești, te-ai arătat în lume, Nectarie, Arhierule al lui Hristos, viață neprihănită petrecând, drept, cuvios și de Dumnezeu înțelepțit, întru toate dăruit; pentru aceasta și de la noi auzi unele ca acestea :

Bucură-te, cel prin care se înalță credincioșii !

Bucură-te, vas aurit al înțelepciunii !

Bucură-te, cel prin care se învinge răutatea lumii !

Bucură-te, locaș al sfințeniei și al lucrării cerești !

Bucură-te, cinstea Eghinei și ocrotitorul Eladei !

Bucură-te, vindecătorul bolnavilor !

Bucură-te, izgonitorul demonilor !

Bucură-te, cel care pe deplin sfânt te-ai arătat !

Bucură-te, luceafărul cel nou al Bisericii !

Bucură-te că izvorăști tămăduiri și har bogat !

Bucură-te, cel prin care patimile se curățesc !

Bucură-te, ocrotitor neobosit al credincioșilor !

Bucură-te, grabnic mijlocitor către preamiliostivul

Dumnezeu !

Bucură-te, preasfințite

Părinte Nectarie !

Mormântul lui Iisus

Mai multe cotidiane și agenții de știri au anunțat în ultima vreme că în Ierusalim, o echipă de arheologi evrei ar fi descoperit mormântul lui Iisus! Și nu doar al Lui, ci și al familiei Lui, compusă, așa cum ne spunea și Dan Brown, din Maria, mama Sa, Maria Magdalena, soția Sa, Iuda, un copil al lui Iisus și Iosif, fratele lui Iisus.

Știrea a făcut repede înconjurul lumii: în Ierusalim s-au descoperit zece sarcofage, datând din perioada lui Iisus, având inscripționate pe ele niște nume. Din articolele de presă aflăm și câteva detalii: echipa de cercetători, evrei a descoperit aceste sarcofage în 1980 de fapt, și de atunci și până acum ei le-au studiat descifrând inscripțiile de pe ele. În prezent, după aproape 30 de ani de descifrat câteva nume, arheologii au trimis sarcofagele la New York, unde toată lumea poate veni să vadă "rămășițele pământești ale lui Iisus și familiei lui". Mai mult, James Cameron, realizatorul filmului de succes "Titanic", a terminat deja un documentar cu "senzațională" descoperire, documentar care urmează să fie difuzat pe mai multe canale de televiziune.

Pentru cine ia în serios aceasta știre, miza este fantastică. Întreaga învățătură și credință creștină are ca piatră de temelie Învierea din morți a Mântuitorului Iisus

Hristos. Învățăături morale au adus și alții, și înainte și după Iisus, dar nici unul dintre ei nu a înviat din morți. Asemenea Codului lui Da Vinci, semnat de Dan Brown, carte care și ea a generat un serial "științific" pe un canal tv, și această "descoperire" este tot un atac la adresa credinței creștine, lansat nu întâmplător în Postul Paștilor.

Știm cu toții că dovada supremă a dumnezeirii lui Iisus este Învierea Sa. Tocmai de aceea și dușmanii Creștinismului se concentrează mai ales pe Înviere și mai puțin pe alte aspecte ale vieții Sale pământești. Fără învierea din morți, Iisus n-ar fi fost altceva decât un alt învățător moral, interesant, în lungul șir pe care i-a avut istoria.

Autenticitatea mormântului Mântuitorului din vechea cetate a Ierusalimului, nu poate fi pusă în discuție

Toate dovezile biblice, arheologice, ca și mărturiile pelerinilor creștini din primele secole menționează că Mântuitorul Iisus Hristos a fost înmormântat în apropiere de locul răstignirii Sale, Muntele Golgota, care astăzi se află în incinta bisericii "Sf. Mormânt", administrată de Patriarhia Ortodoxă a Ierusalimului. Dovezile cele mai vechi despre autenticitatea mormântului în care a fost așezat trupul lui Iisus Hristos și din care a înviat, se găsesc în cele patru Sfinte Evanghelii canonice, precum și în Evanghelia apocrifă numită "Evanghelia lui Petru". Sunt documente istorice datate la sfârșitul secolului I, întemeiate pe mărturiile oculare autentice ale primelor generații de creștini. Mântuitorul Iisus Hristos a fost înmormântat, în mare grabă, în locul numit de Evanghelia "al Golgotei", "al calvarului" sau "al căpățânei", în afara zidurilor cetății Ierusalimului secolului I. Mormântul nu-i aparținea Lui, încât nu a avut un loc unde să fie înmormântat, ci a fost pus la dispoziție de un om bogat al vremii aceleia, Iosif din Arimateea, într-o grădină care îi aparținea, în afara cetății Ierusalimului. Trupul Mântuitorului a fost înfășurat numai în giulgiu și depus acolo în grabă, iar femeile numite în Biblie mironosițe, în ziua următoare au vrut să vină să completeze ritualul funerar, care prevedea ungerea cu miresme a trupului, deoarece numai piatra mormântului fusese unsă cu mir și cu aloe, iar trupul nu-l fusese spălat, și nici rănilor unse, cum se cuvenea potrivit ritualului iudaic.

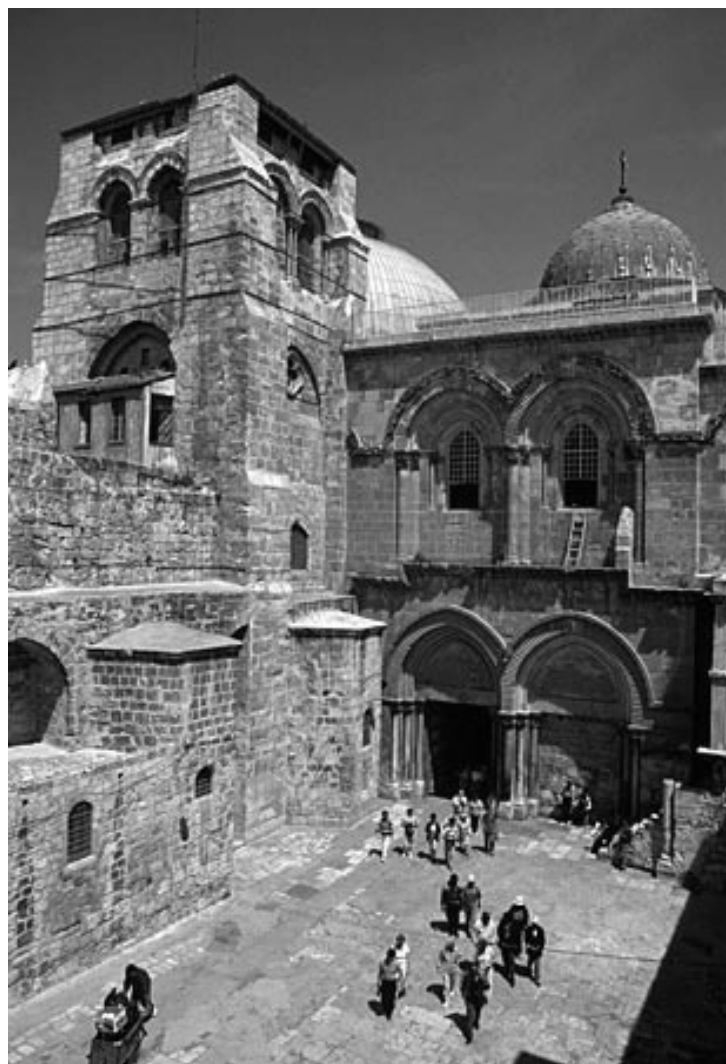
Pe lângă mărturiile evanghelice care fixează clar locul în care se afla mormântul, în care a fost depus trupul Mântuitorului, există mărturiile comunității, ale Bisericii mame alcătuită din evreii din Ierusalim convertiți la creștinism. Imediat după anul 30, când a murit și a înviat

Mântuitorul Iisus Hristos, ei s-au adunat în acest loc, ca să săvârșească Sfânta Liturghie, pe locul unde fusese depus trupul Mântuitorului și unde El a înviat. Această memorie a locului a fost păstrată și transmisă în cultul Bisericii primare din Ierusalim până în secolul al III-lea. Ierusalimul a fost tulburat, începând cu anul 66 d. H., de revoltele iudaice împotriva romanilor și astfel mulți dintre creștinii iudei s-au refugiat la Pella, însă, în perioada aceasta s-a constituit o comunitate de păgâni convertiți la creștinism și se cunoaște numele primului lor episcop – episcopul Marcu. Și aceștia venerau locul unde a fost înmormântat Mântuitorul și săvârșeau acolo Sfânta Liturghie. După aceste revolte iudaice, când a fost dărâmat Ierusalimul, în timpul lui Titus și după aceea, în timpul lui Adrian, spre sfârșitul secolului I – începutul secolului al II-lea, creștinilor li s-a interzis accesul la locurile lor. Acești împărați romani păgâni au vrut să șteargă orice urmă a religiei iudaice și a celei creștine și au ridicat construcții deasupra locurilor sfinte, s-au acoperit cu pământ, cel puțin locul unde a fost înmormântat Mântuitorul, s-a ridicat un for în stil roman, așezându-se statui ale zeităților cu altare de jertfă, a zeiței Afrodita, deasupra mormântului Mântuitorului, al zeiței Venus-Iștar, deasupra locului Golgotei unde a fost răstignit Mântuitorul, pentru că iudeo-creștinii identificau locul acela cu mormântul lui Adam, deasupra căruia a fost înfiptă Crucea Mântuitorului. Momentul cel mai important a fost cel al Sinodului I ecumenic de la Niceea, din 325, când episcopul Macarie al Ierusalimului i-a cerut în mod oficial și solemn Împăratului Constantin, în cadrul lucrărilor Sinodului, să ia măsuri ca să fie readuse la lumină locurile sfinte ale creștinătății și în primul rând locul unde a fost așezat trupul Mântuitorului și unde El a înviat, ca și locul în care a fost răstignit. La insistențele Elenei, mama împăratului Constantin, care s-a ocupat de desfășurarea lucrărilor de identificare a locurilor sfinte, Constantin a adus cei mai buni arhitecți ai vremii care au decopertat zona și astfel a fost descoperit locul mormântului. Eusebiu de Cezareea, care a trăit în zona aceea, în Palestina, descrie cum arhitecții și inginerii au înlăturat strat după strat, până când în fundul săpăturii s-a ivit minunata și sfânta dovadă a Învierii, locul în care a fost așezat trupul Mântuitorului. După mărturiile vremii, Sfânta Elena a descoperit și cele trei cruci ale condamnaților și minunile care s-au înregistrat atunci au permis să se identifice Crucea autentică a Mântuitorului Iisus Hristos. A urmat construirea unei biserici impresionante de către Sf. Constantin cel Mare, apoi a unei biserici mici deasupra locului Sfântului Mormânt, numită “Anastasis”, iar pe locul de lângă Golgota a fost construită o biserică în cinci navate, imensă, numită “Martyrium”, ca loc al mărturie și al muceniciei Mântuitorului Iisus Hristos. Sf. Chiril al Ierusalimului, în “Catehezele” sale, amintește despre toate

evenimentele mântuitoare care s-au petrecut în acest loc sfânt, care n-a fost pus la îndoială absolut de nimeni până astăzi, nici de cercetătorii și arheologii creștini, nici de cercetătorii și arheologii evrei. Există trei volume imense scrise despre Sfântul Mormânt de către arheologii de la Ierusalim care, în anii '50 ai secolului trecut, au făcut săpături, tocmai ca să certifice autenticitatea acestui loc.

Filmul lansat la New York, la 26 februarie, al lui Simcha Jacobovici și James Cameron, în care se susține că mormântul descoperit în anul 1980, în cartierul Talpiot, din partea nouă a orașului Ierusalim, ar fi al Mântuitorului Iisus Hristos, nu este decât o cacealma mediatică, ce nu rezistă din punct de vedere științific.

Bogdan Mateciuc, „Viața Creștină” nr 1-3, 2007
„Viața Cultelor” 687-688, 2007

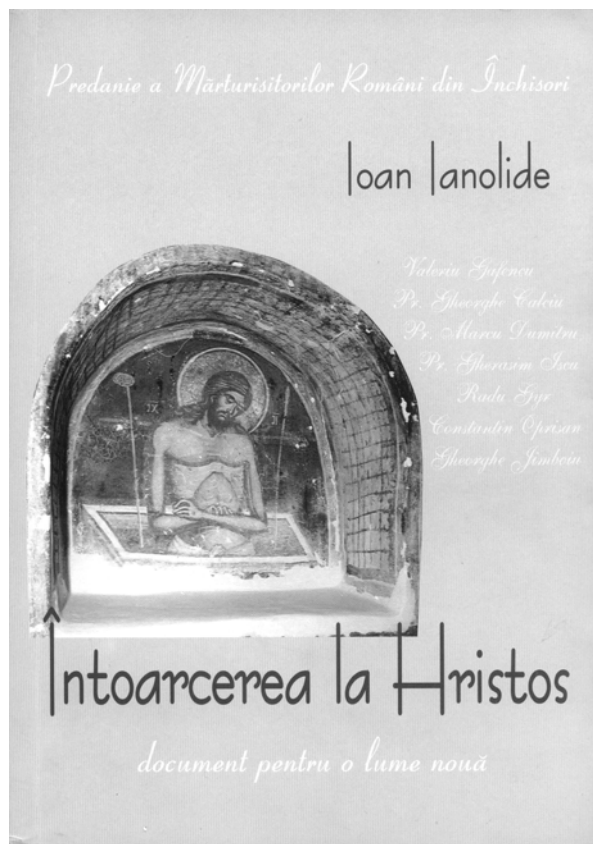

Biserica Sfântului Mormânt, construită pe dealul Golgotei, locul unde a fost îngropat Domnul.

În fiecare an, în Sămbăta Mare, dinaintea Paștilor, în biserica aceasta coboară Sfânta Lumină.

Ioan Ianolide, Întoarcerea la Hristos

Editura Christiana, București, 2006

Avem în fața noastră o carte cutremurătoare, folositoare și mărturisitoare, apărută în colecția "Predanie a Mărturisitorilor Români din Închisori", îngrijită de obștea Mănăstirii Diaconеști, județul Bacău și având prefata semnată de către pururea pomenitul și regretatul Părinte Gheorghe Calciu-Dumitreasa, iar postfața elaborată de către scriitorul și publicistul creștin Răzvan Codrescu.

Din toate relatările despre închisori, cartea aceasta este una dintre cele mai duhovnicești, una dintre cele mai pătrunzătoare, cum ne spune și Părintele Calciu. Șroii din această carte nu sunt plăsmuiri ale unui scriitor în căutarea celebrității, ci martiri ai unei credințe, persoane reale, care au trecut prin iad pentru a se sfinți și care prin viețile lor ne lasă pildă. Urcând, una câte una, treptele duhovnicești, în vreme de urgie, au căutat în primul rând să-și pună în ordine propriile vieți, să înțeleagă și să trăiască experiența comunitară din Biserica primară, să-și șlefuiască, încet dar sigur, caracterul, pentru iubire, jertfă, bunătate și trăirea dragostei comunitare.

Și au trecut, cu prețul sângelui lor, prin școala Filocaliei și a Spiritualității Răsăritene autentice. Cu alte cuvinte, deprinderea persoanei în lupta duhovnicească, parcurgând toate treptele ascezei creștine, în cadrul

războiului nevăzut și văzut în care au fost angrenați acești slujitori ai lui Hristos și iubitori ai aproapei, duce la o asemenea analiză, ce "nu putea fi făcută de către acești tineri decât numai prin prezența Duhului Sfânt, Care i-a însoțit pe toată durata vieții lor în închisoare".

Autorul se oprește îndelung asupra celui supranumit "Sfântul închisorilor", Valeriu Gafencu, exemplu de viață în Hristos. Ianolide, el însuși un om îmbunătățit duhovnicește, arată cum și-a asumat camaradul său viața sa duhovnicească în mod plinar, din convingere și din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în pofida tuturor vicisitudinilor pe care le-a traversat, din cauza sistemului și a regimului ticăloșit, antihristic!

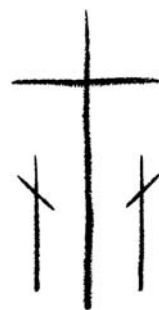
Lucrarea este o rememorare de către Ianolide, sub teroarea de a nu fi prins, a unui șir de evenimente, fapte, momente cruciale, de-a dreptul existențiale și determinante pentru eroii cărții, care, în pofida intenției dușmanilor lor, au reușit să fie nu "niște victime", ci învingători. Posteritatea obiectivă îi va aminti drept "eroii credinței", purtătorii Duhului Celui Dumnezeiesc în iadul lumii acesteia pământești, din a doua jumătate a secolului al XX – lea!

Această carte-document este unică în felul său la noi; este o carte a răscumpărării timpului mântuirii și a vremurilor prin credință, în care suferința, asceza, viața duhovnicească și cunoașterea mistică pășesc îngemănate pe urmele mărturisitorilor din vechime – din perioada apostolică, patristică și postpatristică – reamintindu-ne că "creștinismul s-a născut din jertfa lui Dumnezeu pentru oameni și a dăinuit prin jertfa oamenilor pentru Dumnezeu".

Întoarcerea la Hristos reliefează convingerea că fără comuniune, participare și jertfă, creștinismul este o simplă ideologie, lipsită de Duh și de Adevăr. Așadar, Biserica – o Instituție divino-umană vie și dinamică – nu este astăzi un muzeu de antichități, de piese istorice și artistice de valoare, ci constituie Muntele Schimbării noastre la față și al nașterii atâtor generații de oameni "din apă, Duh Sfânt și foc", mulți dintre ei iată, fiind chemați la a îmbrățișa "cununa muceniei și deci, a sfințeniei".

Stelian Gomboș

"Rost" – Martie 2007

CUPRINS

Editorial

Păresimile, urcuș spre Înviere ... 01

Cuvânt arhieresc

Pocăința - începutul vieții în Hristos - + *Episcop Irineu ROEA* 02

Începutul nevoițelor

Mândria, cel dintâi păcat - Smerenia, cea dintâi virtute - *Arhim. Serafim Alexiev* 04

Dumnezeu, Tatăl primitor, care ne așteaptă "acasă" - + *Episcop Irineu ROEA* 06

Să petrecem răstimpul Postului Mare împreună cu Sfântul Efrem Sirul - + *Mitropolitul Antonie* 08

Despre Post - *Pr. Dumitru Stăniloae* 10

Jeûner : Avoir Faim de Dieu - *Père Alexandre Schmemmann* 11

Sfântul Andrei Criteanul Canonul cel Mare de umilință 13

Din cugetările Sfinților Părinți despre Post (de bucate) și Rugăciune 14

Săptămânile Păresimilor

Duminica Ortodoxiei - De ce suntem ortodocși - *Pr. Dumitru Stăniloae* 15

Sfântul Grigorie Palama - luminător al drepte credințe 17

Buna Vestire - Maica Domnului în orizont confesional - *Daniela Bochiș* 19

Sfântul Ioan Scărarul (Sinaitul) - Scara dumnezeiescului urcuș - *Pr. Dumitru Stăniloae* 23

Sfânta Maria Egipteanca - Icoana liturgică a căinței - *Benedicta Ward* 25

Intrarea Domnului în Ierusalim - Drumul spre patimi - *Ierom. Petroniu Tănase* 27

Terapie duhovnicească

Ce este și cum trebuie făcută Spovedania - *Arhim. Atanasie Anastasiou* 28

Legătura dintre Taina Pocăinței și Taina Euharistiei - + *Mitropolitul Daniel* 30

Mari oameni duhovnicești contemporani

Un sfânt din secolul XX, - Nectarie Taumaturgul - *Daniela Livadaru* 31

Război deschis împotriva Creștinismului

Mormântul lui Iisus - *Bogdan Mateciuc; Viața Cultelor* 33

Cărți și Reviste

Ioan Ianolide, Întoarcerea la Hristos - *Stelian Gomboș* 35

“I C O N O S T A S”

Revistă de spiritualitate și orizont cultural Fondată - 2006

Editată de:

Biserica Ortodoxă Română “Înălțarea Domnului”

Montréal - Qc.

Révue de spiritualité et horizon culturel Fondée - 2006

Editée par:

Église Orthodoxe Roumaine de l'Ascension du Seigneur

Montréal - Qc.

Redacția și corespondența

Office Paroissial - 1581, rue Barré, Montréal - St. Laurent, Québec, H4L - 4M5

Tel/Fax - (514) 748 6730

E-mail - stolnician2004@yahoo.com

Web site - www.inaltarea-domnului-montreal.com

Grupul Redacțional

Daniela Bochiș - Preot Nicolae Stoleru - Daniel Bochiș

Computer - Tehnoredactare - Infografie

Daniel Bochiș - Raluca Stoleru - Daniela Bochiș

* Punctele de vedere exprimate în articole sunt în răspunderea autorilor *

36 pagini

Apariție trimestrială

Tipar: Repro UQAM-Montréal

Tiraj - 100 exemplare

Η ΒΑΙΘ

ΦΟΡΟΣ

Osana, Celui dintru Înălțime !
Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului !

Pe cruce fiind pironit și cu sulița împuns,
nemurire ai izvorât oamenilor, Mântuitorul nostru, slavă Ție !